

LES SEPARACIONS

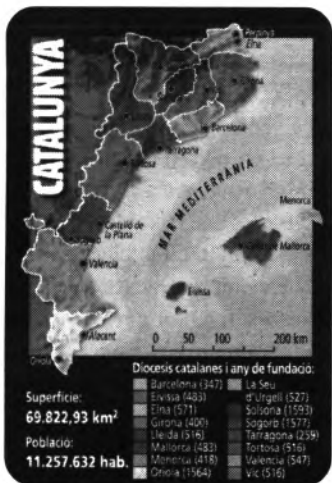
N'hi ha, de marits, qui maten les mullers.

N'hi ha d'Estats, que —con Rússia a Txetxènia o Turquia a Kurdistan— maten nacions.

La separació —tant la matrimonial com la nacional— és un dret democràtic i s'ha d'exercir sense violències.

Cal exigir referèndum d'autodeterminació per a Euskalèria i Països Catalans, tal com Timor a Indonèsia o Quebec al Canadà.

Prou de manipulacions, mentides i genocidi cultural d'Espanya

L'ESTEL

<http://teleline.terra.es/personal/focifum>
 E MAIL focifum@teleline.es

A.P.P.E.C
 ASSOCIACIÓ
 DE PUBLICACIONS
 PERIÒDIQUES
 EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 430

1er DE MARÇ DEL 2000

PREU: 250 PTS - 1,50 euros

C I U T A T

Fa 3 anys que na Maria Frau, amb els seus germans Manel i Pau, regenta el taller Toldos Frau al carrer de Manacor de Ciutat. Tel. 971 278 518

Fa 21 anys que n'Antoni Peralta regenta la botiga Cortinatges Peralta al carrer dels Reis Catòlics de Ciutat. N'Antoni és l'encarregat de la banda de tambors i cornetes de la Associació de Veïns de la Soledat.

Fa 4 anys que n'Eva Capella de son Ferriol regenta la Perruqueria Unisex Eva a la barriada de la Soledat de Ciutat. Tel. 971 270 270

Fa 30 anys que en Manuel Rua regenta el Forn La Soledat al carrer de Manacor de Ciutat. Tel. 971 420 187

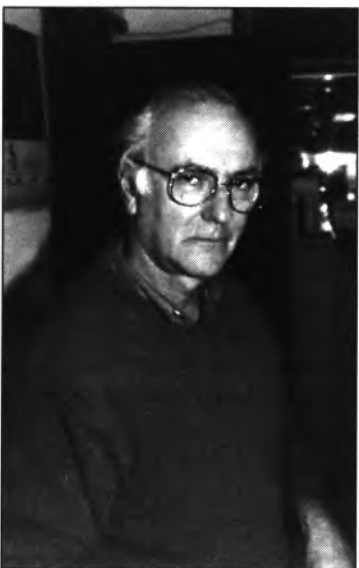
Fa 35 anys que en Pep Martí regenta el Taller Equilibrats Martí a la Soledat. Tel. 971 279 706

En Josep Lluís Seguido i en Joan Balboa regenten el Magatzem de Pintura per a carroceries APINCAR al carrer de sant Leandre de Ciutat. A la foto també la filla d'en Josep, de nom Estefania. Tel. 971 273 809

Fa 2 anys que na Francesca Joan de Sineu regenta el Saló d'Estètica Ferriol a la Plaça de Sant Francesc Xavier de la Soledat. Na Francesca és especialista en ungles de porcellana. Tel. 971 242 238

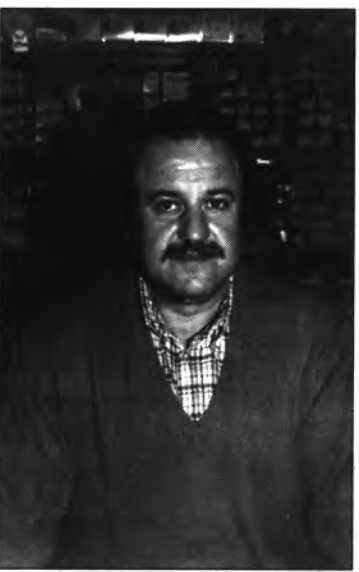
Fa 30 anys que en Pep Fortuny, nascut a Ciutat i criat a Campos regenta la Joieria Fortuny a son Gotleu. Tel. 971 275 597

Fa 8 mesos que na Marisol Martínez regenta el Basar Chiqui a la Soledat. Botiga de 100 i videoclub. Tel. 610 213 056

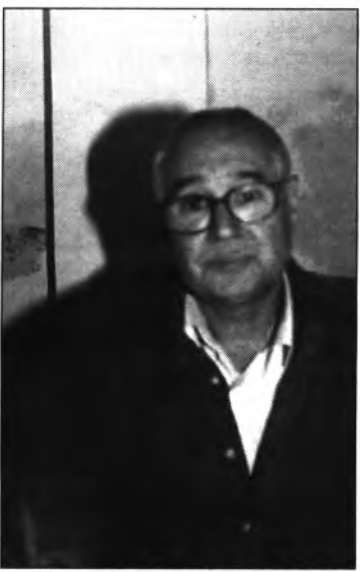
Fa 11 anys que na Maica Thomàs regenta la Immobiliària Invercasa al carrer Patronat obrer de Ciutat. Na Maica és la relacions públiques d'un grup compost per un arquitecte, un aparellador i un constructor. Tel. 971 464 648

Fa 22 anys que en Rafel Acedo regenta la botiga Elèctrica Servici a la Soledat. Venta i instal·lacions elèctriques. Tel. 971 278 782

Fa 23 anys que na Maria Elisabet Garcia Ruiz i Rossinyol de Sagrada ven paperetes de la ONCE a la carretera d'Inca de Ciutat. El General Garcia-Ruiz, que té carrers a molts de pobles de Mallorca era el seu avi. Tel. 971 247 113

Fa 30 anys que en Manuel Carvajal regenta la Impremta Edu a la Soledat. Tel. 971 421 196

**Especial dedicat a
 CIUTAT**
**Si vos ha agradat,
 telefonau al
 971 26 50 05
 i el vos enviarem cada
 quinze dies**

CIUTAT

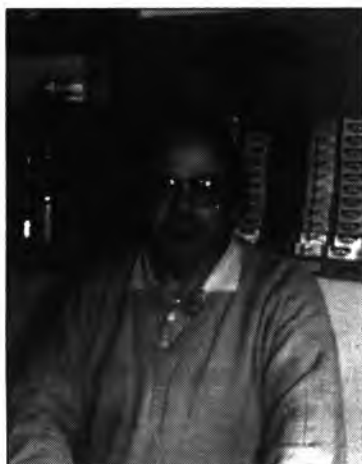
Fa 30 anys que en Ginés Garrido regenta l'Escola de Perruqueria Ginés i Lina al carrer d'Aragó nombre 136. També regenta la perruqueria Ginés i Lina al carrer d'Aragó 22 i la Perruqueria Ginés i Lina al Centre Comercial del Pont d'Inca Nou. Tel. 971 463 441

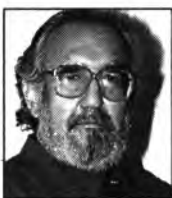
Fa 3 mesos que en Vicenç Batlle i en Josep Ferrer han obert el Cafè Sarau al carrer de Costa i Llobera de Ciutat. Pa amb oli i amanides. Tel. 971 462 164

Fa 4 anys que na Magdalena Pons regenta la botiga e mobles antics Pons Pontis al carrer de Costa i Llobera de Ciutat. Abans aquest local era una botiga de moda infantil. Na Magdalena és la presidenta del Nou Centre Comercial de Ciutat amb una cinquantena de comerços agrupats. Tel. 971 463 642

Fa 20 anys que en senyor Cledera regenta el Bar Tarava al carrer d'Aragó de Ciutat. Són del Betis. Te. 71421 319

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

*L'exlíder del grup Ultra-sur José Luís Ochaita, conegut com El Ocha, va aparèixer a l'hotel de concentració del Real Madrid a Sao Paulo. Segons AS, un grup d'un 20 veterans d'Ultrasur aterrà a la ciutat brasilera per

meres unitats, dedicades al control de tràfic de vehicles a Barcelona i Tarragona. D'aquesta manera a finals d'any, els Mossos exerciran les seves funcions de policia bàsica a Girona i Lleida i tendran el control del tràfic a tota la Catalunya estricte. A partir d'aquest punt, s'iniciarà el desplegament en funcions de policia bàsica en les comarques barcelonines i, posteriorment, en les

Els violents, amb el R. Madrid, l'equip oficial del més pudent espanyolisme, descaradament promocionat des dels mitjans espanyolassos.

nima al seu equip des de la grada del Morumbi. Ocha vestia en la seva aparició a l'Hotel Sheraton la camiseta del Real Madrid i es trobava molt distès, fent broma amb els periodistes acreditats, i acompanyat per dos seguidors de l'equip blanc. José Luis Ochaita du més de dos anys sense poder accedir a un recinte esportiu a dins l'Estat espanyol després d'un incident al final d'un partit de bàsquet Madrid-Barça pel qual fou detingut. Cap membre de la junta directiva present a l'hotel feu cap gest de saludar-lo, ni tampoc els jugadors. El violent, van amb el Real Madrid, l'equip oficial del més pudent espanyolisme, descaradament promocionat des dels mitjans espanyolassos. A finals d'enguany, la policia de la Generalitat de Catalunya contarà amb 5.284 agents, que possibilitaran el seu desplegament total a Lleida i la ubicació de les pri-

meres unitats. Segons els plans prevists, els Mossos arribaran a la Ciutat de Barcelona l'any 2005 i acabaran tot el desplegament a Catalunya el 2010. Si se confirmen aquestes dates, el procés, que s'inicià el 1982, haurà durat la fotesa de 28 anys. A les Balears i Pitiüses, però, encara no haurem començat. I això, que diuen que ara tenim un govern nacionalista.

*Diumenge dia 6 de febrer vaig visitar el Mercat dels Encants de Consell. La presidenta del Consell de Mallorca, Maria Antònia Munar se passejava amb el seu marit mirant els llocs de coses velles. I que vos pareix aquest mercat? Els vaig demanar: -és un bon mercat, va ironitzar la presidenta, contribueix a que a Son Reus no se sature. No va equivocar la presidenta: sembla ser que els venedors cerquen objectes dins els contenidors de deixalles que

llavors duen a vendre. També fan recaptés de roba en nom de qualsevol religió i llavors venen a preu tirat als mercats dels encants. Més tard vaig anar a Biniali, un poblet d'uns 500 habitants, amb unes cases grans i diria luxoses. Tenc la impressió que se viu bé a Biniali. Tres bars, que no volen apuntar-se a l'Estel, encara que l'amo l'accepta de bon grat i et convidi a beure. Vaig a la Rectoria on un home gras i unes senyores grasses me reben amb cortesia. I que sou el rector, li deman a l'home. "Soy jo", diu ell. Que vos puc fer una entrevista per aquest diari. No, va dir l'home. Que sou foraster? Li deman. Si, va dir. Ara ho entenc. I jo que me'n vaig al bar del costat on troba la madona i uns parroquians. I com és que teniu un rector foraster?, els deman. Mira, no en teníem cap i ara fa dos mesos mos dugueren aquest que estava damunt el Puig de Santa Magdalena. Cagondena, dic jo: -Aquest és en Felix, Felix el Gato, que deia misses en foraster damunt el Puig de Santa Magdalena. I ara les vos deu dir a voltros ses misses en foraster. No se com les diu, diu un dels parroquians. Quan el cotxe no marxa vaig al mecànic, quan el televisor no marxa vaig al tècnic, quan estic malalt vaig al metge, quan vull anar a menjar vaig al restaurant, però el capellà no me dona cap servei i no hi vaig. I ja teniu raó, l'amo, dic jo. Com que era hora, vaig anar a dinar a Sa Cuina de n'Aina, l'únic restaurant del poble perquè sa Sargantana ha tancat fa tems. A sa Cuina de n'Aina els diumenges cal reservar taula perquè sempre està ple. L'amo me conta que d'aquí un parell de mesos mudarà el restaurant al veí poble de Sencelles. I com és això, l'amo? Mira, aquest lloc el tenim llogat i l'amo posa el lloguer pels núvols. Hem comprat una casa a Sencelles, i allà no pagarem lloguer. Bé que feis, els dic: Amb n'Aina de cuinera i vos i els vostres fills per despatxar, a qualsevol lloc del pla de Mallorca que aneu, vos anirà bé.

* Ara, una guarda de jubilats del carrer de sant Miquel de Ciutat ha fet una recollida de signatures perquè el bisbe els ha tancat l'Església

sia de santa Caterina de Siena que està al seu carrer, a poques passes de l'Església de sant Miquel. És que no hi ha capellans, per dir-hi missa, i tampoc parroquians a bastament perquè la paradeta sia rentable. Els temps han canviat germans. Al centre d'Europa ja fa 40 anys que tanquen la majoria dels temples i ara toca a la catòlica Ciutat de Mallorca al centre de la qual hi ha un parell d'esglésies a cada carrer. A la Mallorca preturística, sense televisió, la diversió de la gent, era anar als novenaris, tríduos i misses de les esglésies. Als sermons de la Quaresma, sobretot a les Missions de cada deu anys, on la gent és convertia en massa i es pegava tocs pel pit en senyal de penitència. Ara la gent se troba als mercats, fires i supers. Omira la TV a casa seva. I des que el Papa de Roma ha reconegut que no hi ha infern, que això de l'infern és un estat d'ànim, o que "l'infern són els altres", segons en Paul Sartre, la gent ha deixat d'anar a les esglésies. Els negocis, quan no tenen parroquians, tanquen. II l'Església Catòlica no és una excepció. En canvi obrin per tot arreu les esglésies dels protestants i les dels Testimonis de Jehovà, i no en parlem de les mesquites dels moros que obrin les seves portes a ciutats i pobles de Mallorca i d'arreu dels Països Catalans.

* Un guàrdia civil de 50 anys, que feia feina a la Comandància de Cartagena, matà la matinada del 15 de gener passat a la seva dona disparant-li cinc trets amb seva arma reglamentària. Els fets passaren a les tres de la matinada en el domicili familiar del carrer Guipúzcoa de la barriada cartagenera de Cuatro Santos on residien.

* A Lugo, la policia va detenir a R.M.G., de 76 anys, com a presumpte autor de la mort d'Ana Simon Varela registrat a l'interior del bar que regentava al carrer de Calvo Sotelo, al centre de la ciutat. La víctima també de 76 anys, fou trobada morta el passat dia 10 de gener amb un parell de ganivetades. Ja ho veieu, aquest segle comença bé. Els cossos armats maten la seva dona a trets, els cossos desarmats, a ganivetades. Com sempre. Ω

HUMOR / J. L. MARTIN

BAR-RESTAURANT MESON CAN GUAITA

Obert les 24 hores
Cuina mallorquina i internacional
Obert tot l'any
Menú dies feiners,
migdia i vespre, 995 ptes
Menú festius,
1300- Extensa carta de 104 plats

Carretera Militar, 253-
Tel. 971 743 290

És indispensable posar fi a aquest govern del PP i tot allò que representa

PERE FELIP I BUADES.

CAP DE LLISTA DE LES BALEARS, AL CONGRÉS, PER LA COALICIÓ TREBALLADORS PER LA DEMOCRÀCIA

Els darrers mesos d'aquest govern de la dreta han estat atroces. Ha volgut aprofitar el temps per a regalar béns públics, per tal d'afavorir les multinacionals i els financers, per si de cas no és reelegit. Després de rebaixar el saldo d'Iberia en 120.000 milions, de concedir noves avantatges fiscals als especuladors de la Llei d'acompanyament dels presuposts, només mancava que el Govern aprovés, com a fet, el reglament de les fundacions sanitàries. Aquestes fundacions que el Govern, després de fer-les aprovar en Corts, durant un any no s'havia atrevit a imposar, per por a la oposició dels treballadors, els professionals i la població.

Què són les fundacions? Obrir de pint en ampla es portes a la privatització de 83 hospitals públics.

Que impliquen les fundacions? El retall de les prestacions, l'enfonsament de la sanitat, i tot això passa per un atac frontal a la plantilla dels empleats públics que garanteix el dret a la salut.

Encara que no s'atreveixin a dir-ho de manera oberta, volen eliminar l'estatut del personal sanitari.

El senyor Aznar va a les elec-

cions sota el signe de l'enfrontament entre els pobles, proclamant la unitat d'Espanya per la força, i a la vegada, allargant la mà a tot tipus de regionalistes.

I pensar que encara manquen unes setmanes d'aquest govern...

No feia falta tants de despropòsits per a convèncer als treballadors d'aquest país i a molts de ciutadans, que així no se pot seguir.

Els mitjans de comunicació diuen que aquest Govern té una bona balança en economia, doncs hi ha hagut un creixement i s'ha creat ocupació. Han crescut les borses, però no la producció en la majoria de sectors, ans al contrari, ha crescut la subocupació: on abans hi havia 25.000 treballadors i tècnics de Telefónica amb un conveni i les seves conquestes, avui hi ha 15.000 o 20.000 joves que fan feina en subcontractes en "contractes" d'un mes, cobrant 70.000 pessetes i amb molts pocs drets. Però Telefónica i les seves filials són l'estrella de les borses.

Diu en Joaquim Almunia que malgrat la bonança econòmica no han disminuït les desigualtats. I se queda curt, quan hi ha hagut una rebaixa consi-

derable del nivell mig dels salaris, de les prestacions sanitàries, de la cobertura de l'assegurament de l'atur...

I encara, mentre n'Aznar llançava les seves altisonants arengues, els seus ministres anunciaven algunes primícies dels seus projectes si poden seguir a la Moncloa. D'aquesta manera, el senyor Rato anuncià que vol seguir rebaixant impostos als rics i... "aconseguir la plena ocupació aquesta dècada". A que anomenaran els senyors del PP "plena ocupació"? Aquestes són les seves receptes: "diàleg social, propiciar la mobilitat geogràfica i sectorial i una reducció selectiva de les cotitzacions socials". Que tendrà a veure això amb l'ocupació? Serà que al qui no accepti anar-se'n a l'altre extrem del país l'esborraran de les llistes de l'atur?

El secretari d'Estat per a la Seguretat Social ens aclareix que la reducció de quotes a la seguretat social serà "ampla": va a afectar a "joves, dones, aturats i a aquells sectors intensius en ocupació, com són els d'alta tecnologia i, en concret, les telecomunicacions". Començam a comprendre: Telefónica, Retevisió, British Telecom i les seves filials pagaran menys a la

seguretat social.

Podríem afegir-hi, allò que el senyor Aznar i les seves mainades no anuncien, però és sabut que tenen en cartera, com la transformació de Correus en S.A., la privatització de la RENFE i el tancament en massa de les mines que queden.

No fan falta tants d'arguments per a convèncer a la majoria que és indispensable posar fi a aquest govern i a tot allò que representa. Fer marxa enrera en les privatitzacions i la contrareforma fiscal.

Saben que són fortes les exigències de les multinacionals, de la OTAN, del Banc Central Europeu, però la majoria d'aquest país té dret a reclamar als candidats que parlin en nom dels treballadors compromisos precisos de ruptura amb allò que n'Aznar va fent. Per exemple, fer marxa enrera amb la llei de fundacions, i altres mesures antisocials i antidemocràtiques. Un compromís de democràcia a fi que els pobles puguin llaurar el seu futur de manera fraternal, com a pobles sobirans. Ω

CIUTAT

Fa 15 anys que n'Antoni Pons regenta el Taller Isidre Antoni Pons a la barriada de la Coloma de Ciutat. El seu padri Toni que era mestre ajustador, el va obrir fa 75 anys. Tel. 971 273 388

Fa 15 anys que en Miquel Ordines és representant de carns i embotits. Actualment representa la fabrica Semar de Lluçmajor. En Miquel fou durant 12 anys el tresorer de la Unió Esportiva s'Arenal. Tel. 607 533 614

Fa 20 anys que n'Antoni Pozo, natural de Vilafranca de los Caballeros (Toledo) regenta el Magatzem "Azafran de Vilafranca" al carrer de Marià Aguiló de Ciutat. N'Antoni és productor de safrà allà a Vilafranca i aquí l'empaqueta i el comercialitza. El vérem amb la seva dona a la Fira Alimenta. Ens comentà que comercialitza uns 500 quilos anuals que a l'engròs van a 200.000 ptes. Al detall el safrà va a mig milió de pessetes el quilo. Quasi tan car com l'or. Tel. 971 240 448

Fa 15 anys que en Llorenç Barceló regenta el Taller Llorenç a son Fortesa. A la foto amb el seu oficial Paco Ferrer. Tel. 971 275 707

HUMOR / J. L. MARTIN

Enhorabona, Toca-crestes!

Encara que encara és prest per repicar campanes, sembla que Canal 4 està fent passes serioses per canviar de política lingüística. A data d'avui, 1r de febrer, ens ha sorprès agradablement la millora del nivell dels seus informatius. Gràcies a tots els qui hi heu col·laborat. I felicitacions sinceres a Canal 4. Bona feina!

LG LLORENÇ SALOM
equipamiento y diseño de oficinas

EQUIPAMENT I DISSENY D'OFICINES
Mobiliari d'oficina • Tancaments metàl·lics • Cortines
• Cadiram • Sistemes d'arxiu
Carrer Francesc Xanxo, 7-baixos - 07004 Ciutat de Mallorca
Tel. 971 764 223 - 971 298 235 - e-mail: llorenç-salom@bitel.es

SYP
SERVICIO Y PRECIO
SUPERMERCADOS

ALIMENTACIÓ FLEMING, S.L.
Guillem Galmés, 17 - 07004 Ciutat de Mallorca
Tel. 971 200 018 - Fax 971 201 508

C I U T A T

Fa 4 anys que en Benet Ripoll regenta la distribuïdora de Productes químics COQUIBA a son Fortesa. Va obrir aquesta empresa en Miquel Fuster l'any 1981. Tel. 971 271 538

Fa 3 anys que en Francesc Villalba regenta la Marbreteria Villalba a la barriada de son Fortesa de Ciutat. Tel. 971 420988

Fa 20 anys que na Teodora Plaza regenta el Forn sant Silvestre al carrer del Marqués de la Font Santa de Ciutat. Tel. 971 270 351

Fa 25 anys que n'Antònia Torres regenta la botiga de queviures Torres a son Fortesa. Tel. 971 243856

Fa 4 mesos que na Montserrat Ortega i la seva germana Bàrbara regenten la Perruqueria Bàrbara i Montse a son Fortesa. Tel. 971 241 325

Fa 9 anys que en Biel Buades d'Inca regenta l'Hamburgueseria Papas Pablo's a la carretera d'Inca de Ciutat. Tel. 971 273254

Fa 5 anys que le germanes Vázquez regenten la Perruqueria i Estètica Unisex VADI a can Capes. A la foto amb les oficials Eva i Zaida. Tel. 971 240 826

Fa mig any que na Caterina Moll de Maó ha obert el centre auditiu Audio Gram al carrer de Maria Cristina de Ciutat de Mallorca. Tel. 971 759 583

S A C A P O L A D O R A

El PSM de Felanitx
contradiu els seus
diputats

El nostre suport al PSM de Felanitx i la seva decisió de no votar a favor de la moció del PP sobre ETA, perquè "entenem que la ruptura de la treva a Euskadi no es deu només al fanatisme bàrbar de la banda terrorista, sinó també a l'immobilisme del Govern del PP".

Però això no es correspon en absolut amb el document que varen aprovar els seus diputats quan ETA va trencar la treva i encara no havia comès cap atemptat, on es pronunciaren "contra la coacció i el xantatge que suposa al Govern espanyol", sense fer la més mínima menció a la seva corresponsabilitat en aquest assumpte.

Consideram que és molt més greu un atemptat amb víctimes humanes que una ruptura nominal d'una treva unilateral, per la qual cosa seria més lògic que el PSM avalàs el document de Felanitx que no precisament el que es va aprovar pel Parlament. Aquest és un altre exemple que els *pesemeros* ja fa temps que han perdut el nord i les seves contradiccions van en augment.

Sendero luminoso

Qualificatiu utilitzat en mitjans periodístics per referir-se a un nou diputat del nostre Parlament que es caracteritza per ocupar quatre càrrecs polítics quan el seu partit és teòricament contrari a la concentració de poder "unipersonal". En la pràctica es passen el programa per l'entrecuix, perquè això dels programes, ja se sap, només afecta alguns partits.

Els Verds: els polítics
més polítics

Els altres semblen aprenents.

Han arribat al Parlament de la maneta dels comunistes i han entrat al Govern perquè la diputada

Rosselló i el diputat Buades suposaven dos vots a tenir en consideració. Un cop instal·lats al poder, han aconseguit moltíssim més rendiment mediàtic que el(s) conseller(s) -que això encara no se sap com acabarà- d'I/EU: van llançant missatges polítics (escombraries, aigua, ecotaxa, etc) que als partits del Govern els poden semblar simples globus sonda, però que duen una càrrega de profunditat política que pot acabar explotant als morros del PSIB-PSOE i d'E/IU: els primers perquè poden perdre de cara a l'electoral el referent de *centre* i els segons perquè en properes convocatòries electorals autonòmiques poden quedar fora de la cambra -substituïts per representats d'EV.

La tècnica és molt simple: utilitzar la premsa com a portaveu del seu programa electoral, al marge dels acords que el *Pacte* hagi decidit fer públics.

Ho fan realment molt bé, fan POLÍTICA, cosa bastant infreqüent entre els seus col·legues (especialment els del PSIB-PSOE i els del PSM), i això a pesar que pretenen que "polítics" només ho són els altres.

"Buele afirma que el
PSM és l'únic a defensar
la reconstrucció
nacional"
(DdB, 11-2-2000)

Els únics, els salvadors, els redemptors, etc. És el discurs típic de les esglésies, de les sectes mesiàniques.

Aquesta pretesa reconstrucció nacional de les Illes Balears, d'altra banda, només seria possible si qualche vegada hagués existit aquesta construcció com a referent nacional, per la qual cosa seria millor parlar de voluntat de construcció nacional, una construcció que pràcticament tots els partits contemplan en la seva organització estructural, excepte UM i el PSM (diluït en Partit Socialista de Mallorca-Partit Socialista de Menorca-Entesa Nacionalista i Ecologista d'Eivissa). Ω

Què és una secta?

Les sectes són un perill, però què és una secta i quines són les més perilloses?

Hom diu que no hi ha malalties, hi ha malalts. Podríem també dir que més encara que sectes, hi ha sectaris, és a dir, hi ha gent donada especialment a caure en una dinàmica abusiva i irracional de manipulador/manipulat. Ço s'esdevé en religió com en política, en consum o en vida social o familiar. La propaganda sectària, en el fons, té prou en comú amb la dels polítics totalitaris i també amb el marketing comercial. Dins un mateix grup presumptament sectari (sia religió, filosofia, partit, etc.) poden coexistir perfectament personalitats totalment submisses, acrítiques i satèl·litzades amb unes altres prou autònomes, crítiques i lliures. També, que tot grup, a més tancat i autoritari, més actituds sectàries generarà.

"1984" d'Orwell descriu amb molta precisió els matisos de la manipulació política i consumista de masses en ampla gamma de possibilitats. És tracta dels mateixos mecanismes que els usats en les sec-

tes, els partits totalitaris, la colonització (l'espanyolisme, al nostre cas). Les Dictadures o la tortura psíquica o física. Aquests mecanismes solen ser potents i subtils i poden confondre persones de qualsevol nivell d'intel·ligència o cultura, fins i tot periodistes i policies infiltrats.

No estar a dins de cap associació tampoc no deslliura ningú de patir els efectes de la manipulació sectària, perquè el sistema de consumisme de masses i *normoptia* segrega pels *mass media* (cotorres-esbirros de la Gran Banca i les multinacionals) és la *secta* més gran i perillosa socialment, pel seu enorme poder de manipulació.

Un retrat robot de trets típicament sectaris:

- 1) Mercantilisme: Venen llurs productes, no solen regalar res, buiden les butxaques.
- 2) Poder totalitari dels líders: Culte a la personalitat, extrem autoritarisme i formalisme, *el líder sempre té raó* i no deu ser mai criticat, sia Escrivà de Balaguer, Anguita o el rei.
- 3) Menyspreu cap a la personalitat

de l'individu: tot són criteris *standards* massificats. Les minories són sistemàticament ignorades, marginades o perseguides.

- 4) Dependència de l'Organització, la qual usurpa el lloc de Déu (esdevé una Anti-Crist) i *administra* la Salvació segons interessos parcials, corporatius, plens de corrupció i mercantilisme.
- 5) Llibres *sagrats* inventats, sense traducció mil·lennària; sovint *revistes* negocis editorials o *revelacions* isotèriques de darrera hora (com el *Llibre dels Mormó*). (Salvació d'obres rituals i donatius: generalment les relacionades amb la rutina interna, l'economia i el proselitisme, per a major glòria dels grup sectari-mafiós.

Sens dubte hi ha sectes: algunes enormes, d'altres ínfimes. Però sobretot hi ha sectaris: Per ex.: els beats integristes són un exemple de sectaris. O els militants de grupúscles polítics que es creuen únics posseïdors de tot i no volen dialogar amb ningú. Ω

Jaume Tallaferro

Garzón: res no és el que sembla

QUIM GIBERT, LLICENCIAT EN PSICOLOGIA

M'explicava un historiador que en Salvador Allende patia per Augusto Pinochet quan els militars s'aixecaren en armes a Xile. L'any 1973 en Pinochet era el general de màxima confiança del president Allende. I, per aquest, en les primeres hores del cop d'estat, era impensable qualsevol agressió contra la democràcia xilena protagonitzada per en Pinochet. Tant era així, que el president màrtir temia per la vida del general: s'imaginava que d'altres comandaments l'haurien reduït en no voler adherir-se a la revolta feixista.

Allende va viure content i enganyat amb Pinochet al costat. En una línia similar el periodista Pepe Rei deixa ben retratat el jutge espanyol Baltasar Garzón en el seu darrer llibre: *Garzón. La otra cara*. Si bé per molts xilens i per molts de nosaltres és vist com un jutge exemplar, les dades que aporta aquest investigador esberlen completament la imatge del seu presumpte humanisme.

En la primera meitat d'aquest assaig de Txalaparta editorial, Pepe Rei ens submergeix en la vida d'aquest ex-seminarista andalús que amb 31 anys fou el membre més jove de la *Inspección del Consejo General del Poder Judicial*. L'autor no deixa de sorprendre's de l'habilitat que té aquest jutge omnipotent en els interrogatoris o de l'estoïcisme que demostra, "capaç d'aguantar jornades seguides de fins a 20 hores i reincorporar-se al seu lloc, amb només 3 hores de descans, amb energia renovada".

Però més enllà d'aquesta efectivitat de mil homes, Rei considera que la d'en Garzón és una biografia de disseny i el titlla de venjatiu, fatxenda, cínic, d'obcecació per les dones i d'instructor de mala sintaxi i ortografia que, per acabar-ho d'amanir, eternitza els casos. Així com el qualifica d'home amb

afany desmesurat de poder: explica detalls de quan cercava fer-se amb la cartera d'interior al preu que fos. Aquest terrabastall informatiu, que a voltes causa vertigen, queda arrodonit quan Pablo Ordaz, periodista madrileny, no s'està de dir: "El superjutge Garzón és mentida. És un invent d'alguns mitjans de comunicació. No té consistència jurídica. D'aquí a quaranta o cinquanta anys s'estudiarà en algunes facultats el fenomen Garzón. Però no en les de Dret, sinó en les de Sociologia".

En Pepe Rei també ens ofereix dades de la guerra subterrània entre jutges, dels fracassos judicials (Al Kassab, Nècora, Alcalà) i reaccions colèriques de Garzón, de les seves connexions amb Mayor Oreja i Galindo, etc.

La segona part del llibre és un inacabable testimoni de dones i homes, sobretot bascos, la majoria dels quals han denunciat tortures policials: simulacres d'afusellaments, cops contra la paret o armaris, jocs macabres, vexacions sexuals (grapejades als mugrons i altres parts del cos, amenaces d'introducció d'un pal per la vagina o per l'anus), escopinades, intents d'ofegar... Després de llargues hores d'interrogatoris en les comissaries espanyoles, moltes de les víctimes declaraven davant Garzón, algunes d'elles amb aspecte lamentable. L'organitzador i porter dels partits antidroga a Can Barça, però, mostrava la més absoluta de les indiferències davant dels agredits: "Li estava explicant al jutge totes les salvatjades que els guàrdies m'havien fet i en Garzón ni s'immovava", ha recollit entre els afectats el Comitè Contra la Tortura.

És jutge i part, Garzón? L'esbrancada que va rebre a Girona mesos enrera no va ser gratuïta. I és que les aparences enganyen. I molt. Ω

Socialistes europeus, managers de la indústria de l'armament

L'exportació d'armes està creixent any rera any a l'Estat espanyol. Sovint els compradors són podrides Dictadures. Ara el PP i abans el PSOE es renten les mans, com a Pilat que són (si no com Jodes). Aquests criminals crucifiquen cada dia gent innocent, a països pobres, amb armes espanyoles ultramodernes. Són *muy patrióticos*, el PP i el PSOE, i si els seus *amiguitos* turcs assassinen milers de nins kurds, ells ja tenen assessors d'imatge a fi que la massa *borreguil* i hipnotitzada —com a idiotes— pel consum, els voti sense gastar ni una sola neurona de més.

En el cas Pinochet se'ls veu el llautó ben a les clares. Pinochet fou un excel·lent client de les armes britàniques en l'època aquella *marukha* psicopàtica de na Margaret Thatcher (tan educada en els petits detalls com sanguinària en les grans guerres). Direu, però si na Thatcher era del Partit Conservador, com el PP! Sí, però Pinochet fou aliat de na Thatcher/Anglaterra durant la Guerra de les Malvines contra els Generalots argentins.

I un boníssim client. *Raons d'Estat* fan ara que el Ministre de Justícia laborista, Mr. Straw, se n'inventi de totes classes a fi de defugir l'extradició del repugnant genocida a l'Estat espanyol. Mr. Straw i el *modern* Tony Blair pertanyen a la social democràcia europea, servil criada de la Gran Banca i de tota mena de negocis tèrbols i bruts (com el de l'armament). Naturalment que tenen la barra d'afirmar que són *socialistes*, *dels treballadors*, *partit obrer*, etc... en fi, tota la volàtil terminologia *progre* i *solidària* manipulada en mans de cínics polítics professionals, el color de la ideologia dels quals coincideix sempre amb els bitllets que cobren.

Aquests *socialistes* (sien *appañoles* o anglesos o el que tinguin la barra d'ésser) sols coneixen la llei sense entranyes, cruament monetarista i diabòlica, de la *Raó d'Estat*. Genuflexes davant l'ídol Mammon (les riqueses) sols són fervorosament espanyols o anglesos pel que té de suculent negoci. Ells i els seus amics conservadors són una visita des del mateix infern a l'atordida ciutadania d'hipermercat. Ω

Jaume Tallaferro

CIUTAT

Fa 40 anys que na Maria Mascaró va obrir la perruqueria Mascaró al carrer d'en Pere Llobera de Ciutat. Ara te sucursal al carrer Aragó i a l'Avinguda Joan March, al costat de l'Estació del Tren. Te. 971 759 583

Fa 3 anys que en Joan Carles Tàrraga és el director de la Companyia d'Assurances Comercial Unnion a l'Avinguda Joan March de Ciutat. Fa tota classe d'assegurances, encara que l'especialitat d'aquesta companyia son les de vida. Te. 971 200 212

Fa 4 anys que en Josep Lluís Saavedra és el director de l'empresa Màgic Drinks. Serveix cocktails al minut a les empreses hostaleres. Tel. 971 764 393

Fa 11 anys que en Llorenç Salom regenta la botiga de Mobles d'Oficina Llorenç Salom a la barriada de l'Obelesc de Ciutat. Tel. 971 754 066

* Fa 8 mesos que na Noemi Mir ha obert la botiga de Mobles d'Oliver al carrer d'Eusebi Estada al costat de l'Estació del tren. No Noemi diu que: *No et pots permetre el luxe de no anar a d'Oliver, la nova botiga de Palma que ho té tot en decoració, mobiliari i els detalls més originals que hagi pogut desitjar per a ca teva. Na Noemi, t'assessorarà en tot el que necessitis i més, per fer de ca teva aquell racó sempre somniat. Si vo casau, farem de la vostra llista de noces el millor record. Veniu i quedareu encantats amb els nostres preus. Tel. 971 757 322*

Fa 6 anys que en Joan Toni Riutort regenta la Col·laboradora Hostalera al carrer Eusebi Estada al costat de l'Estació del tren de Ciutat. Una empresa que assorteix de màquines automàtiques expedidores de begudes fredes o calentes. Un solució per a moltes empreses que faciliten begudes a clients i personal que no pot abandonar el lloc de feina. Tel. 971 754 066

Fa mig any que na Maria Planes és la madona del SYP del carrer Guillem Galmés de Ciutat. Un supermercat que aquests anys passats ha duplicat la seva superfície. Sa mare, que dirigia aquest local, ara ha obert un altre SYP al carrer dels Reis Catòlics. Tel. 971 201 508

* Fa 4 mesos que en Rafael Reyes de s'Arenal regenta la Cafeteria Reyes al carrer Jafuda Cresques de Ciutat. Despatxa les tapes i els berenars. Tel. 971 295 874

Comercial Agrícola Isleña, S. L. C. I. F. B-07160278

COMAGRILSA

VICENÇ RABASSA I HURTADO

agria

Reis Catòlics, 91 i Adrià Ferran, 44
Tels. 971 420 144 - 420 137 - Fax 971 275 010
07007 Ciutat de Mallorca

Pimarc
Promocions Industrials Martí Gifre, SL

**Productes
alimentaris del
Nord de Mallorca**

Carritx, 3
07460 Pollença - Mallorca
Balears (España)

Tel. 34-(9)71-53 30 00
Mòvil: 907 - 54 40 43
Fax: 34-(9)71-53 30 72

CIUTAT

Fa un any que n'Aina Maria Fernández a qui veiem amb la seva filla Maria Antònia Salinas han ampliat el seu estanc de la Plaça Fleming de Ciutat. Han posat papereria i objectes de regal. Venen premsa i posen en lloc preferent l'ESTEL, l'Avui, el Periòdic en català i el Diari de Balears. Tel. 971 754 291

Fa 2 anys que na Carme Mèndez amb na Margalida Roig regenta el GYM G.D.E. al carrer de Jaume Balmes de Ciutat. Fan aeròbic, musculació, manteniment, etc. Tel. 971 299 515.

Fa 15 anys que en Rafael Calle és l'amo de la constructora Balear de Rehabilitació amb oficines al carrer de Pablo Iglesias de Ciutat. Restaura cases que tinguin aluminosis, pinta, tapa cruïes, etc. Tel. 971 753 090

Fa 6 anys que en Miquel Parets és el president de l'Associació de la Tercera Edat de l'Encarnació a la Barriada de la Plaça Fleming de Ciutat. Són 309 associats que s'ho passen d'allò més be. Tel. 971 200 460

Integració: l'avantatge de les coses clares

BERNAT JOAN I MARÍ. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

Basta llegir la secció de "cartes al director" dels diversos diaris per comprovar que existeix un malestar considerable per la manca d'estructuració social de les nostres illes (extensible a la resta dels Països Catalans, i a tots els llocs on es produeix una situació nacional anòmala). Habitualment, hi ha gent que hi escriu per queixar-se de criteris considerats poc igualitaris en matèries diverses: uns es queixen del fet que es proposi que els autòctons tinguin avantatges a l'hora de poder construir-se una casa o comprar un terreny; d'altres es queixen de l'ús de la llengua catalana (que troben excessiu); alguns es queixen exactament del contrari: de la manca d'ús normal del català, o dels criteris sobre urbanisme i protecció del medi ambient... En definitiva, l'eix nacional, oblidat completament per la major part de la classe política eivissenca i formenterera, és del tot present en un percentatge elevadíssim de cartes al director als diaris, de les trucades en debats radiofò-

nics a micròfon obert o, senzillament, de les converses de cafè que es produeixen a les nostres illes.

D'on sorgeix aquest malestar? Per mi les coses són ben clares: es tracta del malestar produït per la indefinició, per la manca d'un projecte clar a l'hora de definir les característiques de la nostra societat, i per la incapacitat de definir uns consensos mínims i uns objectius comuns. No està gens clar, per a una bona part de la ciutadania de les illes Balears i Pitiüses, si volem una societat en què hi coexisteixin una pila de cultures i llengües diferents, o si volem una societat més estructurada. No està clar, tampoc, quina política s'ha de seguir en relació a les persones que procedeixen de l'exterior dels Països Catalans (el que tradicionalment, entre nosaltres, s'havien anomenat "forasters"). S'ha de promoure la integració en les característiques pròpies de la societat d'Eivissa i Formentera? I quines són aquestes característiques, des d'una pers-

pectiva actual? Quins tipus d'identitat col·lectiva estam bastint, suposant que n'estiguem bastint alguna?

Tot plegat provoca malestar, tant a la població autòctona com a la població nouvinguda, precisament perquè ni els uns ni els altres no saben a què atènyer-se. En casos com el nostre, el màxim de claretat en els plantejaments contribueix a un mínim de conflictivitat social, i a un màxim de tranquil·litat col·lectiva.

Quan la major part de la població immigrada actual de les Illes va arribar a la nostra terra, no hi havia cap possibilitat ni de bastir un model de societat propi, ni d'integrar lingüísticament la població nouvinguda, ni de decidir res de res per nosaltres mateixos. La desestructuració actual és la conseqüència més visible de l'anòmala situació política que hem patit en el moment dels nostres canvis socioeconòmics més importants. I el desassossec actual n'és el fruit més elemental. Si en el moment de l'arribada mas-

siva d'immigrants a Eivissa el nostre país hagués gaudit de sobirania política, si la llengua catalana hagués set oficial i d'ús habitual en tots els àmbits, si el model cultural del país hagués estat plenament català, la integració s'hauria produït sense cap tipus de problema, de manera espontània i ràpida. Com ocorre amb les persones de fora que van a parar a França o als Estats Units. No cal que hi hagi molts trets d'identitat a assimilar (normalment, amb un bon coneixement de la llengua del país receptor ja n'hi ha prou!). Si les coses estan clares, la resposta de les persones nouvingudes es produeix també d'una manera espontània. I s'eviten molts conflictes, molts problemes i molt de malestar.

Encara, emperò, no tenim les coses prou clares entre nosaltres mateixos com per oferir un model coherent de societat, amb una identitat ben definida, a la qual necessàriament s'ha d'integrar tothom que vengui aquí. Com ocorre pertot arreu, d'altra banda. Ω

Dependència política i subordinació lingüística

Molts són els canvis **semàntics** (de significació de les paraules) que s'estan produint en l'ús quotidià de la llengua catalana com a derivació de la insistent interferència lingüística del castellà. La colonització política i cultural espanyola incideix directament en els usos lingüístics dels catalano-parlants. Així, la dependència política de la nació catalana implica inevitablement la minorització i subordinació lingüística de la llengua pròpia que, de mica en mica, tendeix a ser una mena de dialecte més o menys diferenciat de la llengua dominant (castellana).

L'acció mediatitzadora de la llengua externa fa que totes les possibles relacions de la llengua subordinada amb d'altres llengües passin necessàriament per aquella. Això fa, per exemple, que la nostra llengua habitual estigui farcida de **calcs** lèxics, sintàctics i semàntics. Entre els calcs semàntics, el més més freqüent a Mallorca és, segurament, l'ús incorrecte del verb **collir**, que ha passat a ocupar el camp semàntic del verb **agafar**. N'hi ha d'altres, però, l'ús dels quals s'està estenent ràpidament en determinades comarques, en bona part com a conse-

qüència del mal ús que d'alguns mots fan els mitjans de comunicació del nostre país. Un d'aquests és la utilització errònia del mot **caixa**, que desplaça (ria) el genuí **capsa**. L'esmentat barbarisme s'està introduint progressivament a la regió central catalana i la confusió comença a fer-se palesa. A TV3 ja parlen sovint de **caixes de bombons** i de **sabates**, la qual cosa suposaria una quantitat ben grossa de tot dos productes, atès que la **caixa** és un receptacle rígid de dimensions relativament grans, mentre que **capsa** és un receptacle de dimensions més aviat petites.

Indubtablement, el mitjà televisiu ha de jugar un paper important en la normalització social del català, i precisament per això cal que tenguim més cura del llenguatge que va servir. Esmenem-nos, doncs, tant com puguem, i no oblidem ni per un instant que les nostres mancances actuals vénen determinades per la tendència a fer del castellà la llengua de referència, car el colonialisme espanyol ha comportat tot temps una hegemonia lingüística castellana i, per tant, la subordinació de la nostra llengua catalana. Ω

Andreu Salom i Mir

LA BENCINA ► ANGEL / GUILLERMO

TABACALERA, S.A.
Aina Mre Fernández i Perelló
EXPENEDURIA DE TABAC N. 30
Venta de premsa - Papereria - Objectes de regal
 Plaça d'Alexandre Fleming, 14 - Tel. 971 754 291 - 07004 Ciutat de Mallorca

ESR 10.05724/GE C.E.E.
EMBOTITS ARTESANS MONTS
 Embotits Artesans Monts S.L./B-17-523705 - Ctra. Camprodon, s/n (Coromina del Bac)
 Tel. 972 721 040 - Fax 972 720 985 - Empresa Alimentaria n.72
 17860 SANT JOAN DE LES ABADESSES (El Ripollès) Girona

Fil a l'agulla

PER MANEL FRAU.
MFRAU@MAPTEL.ES

Hi ha moments on les circumstàncies exigeixen deixar de banda les diferències personals, els enfrontaments històrics i les divergències ideològiques a fi de salvar la barraqueta. Molta gent creu que això només ocorre en moments excepcionals, i no en circumstàncies normals. Desenganyem-nos: no vivim en un país normal. En un país normal, lliure, no sotmès a cap altre, el nostre sistema polític no funcionaria com una simple sucursal de la dinàmica estatal. El lector pot pensar que el que afirmo és pura exageració. Això no obstant, una ràpida anàlisi evidència el contrari. Pensau que el debat que hi ha al carrer, a casa nostra, torna ser Almúnia vs. Aznar. Els altres... "tanmateix no guanyaran!". Pensau en la quantitat de votants que simplement s'abstenen en les municipals i autonòmiques, com si allò no anàs amb ells. L'encertada intuïció popular els porta a la conclusió que allà on realment es talla el bacallà és a Madrid. És dur reconèixer-ho, però les nostres institucions "autonòmiques", digníssimes i amb excel·lents intencions, no són sinó una solució momentània que emmascara el problema real: que continuem essent una nació subjugada. Ja se sap que la provisionalitat és cosina germana de l'eternitat. Això no implica que ens hi haguem de conformar: cal canviar la constitució i l'estatut, i per tant cal fer servir les estructures actuals com a eines de treball cap a un major autogovern, cap a la independència.

El que ens manca és anomenar les coses pel seu nom i tenir un mínim d'estratègia nacional. De vegades això implica parlar molt, dialogar, haver-se d'entendre i haver de caminar amb companys que normalment no

serien de la nostra corda, amb gent "massa diferent". Molt sovint ens escandalitzam, agafam postures massa puristes o mancades de realisme. Ara bé, si jo vaig a Inca i tu a Consell, és evident que tenim intencions diferents, però encara podem fer una bona colla de quilòmetres junts perquè tenim fites comunes, al menys fins a un cert punt. Si el PSM està convençut que porta prou benzina per arribar ell tot solet... els nostres millors dissenys d'èxit! Aquí romandrem amb els peus en terra esperant que més d'un baixí dels niguls i puguem anar per feina.

Mentre tant, que les lluites internes -simples baralles de pati d'escola- no ens amaguin la lluita real. Els cementiris són plens de gent ben intencionada, de victòries morals, d'ideals incompresos. O bé començam a pensar en clau nacional, particularment a les eleccions estatals, o d'aquí un temps ja no caldrà fer-se el plantejament, ens haurem valencianitzat (amb tots els respectes; balearitzats ja ho estam), i el nostre projecte nacional, que avui sembla una tasca dura però possible, serà encara més llunyà i utòpic. I tard o d'hora haurem desaparegut com a nació.

Per això ningú amb dos dits de seny se'n pot desentendre. Els partits estatals només ens poden oferir això: mantenir el seu status quo, consagrant com a intocable la seva constitució i repetint-nos contínuament que qualsevol persona que presenti alternatives és carn de psiquiatre. Els electors hem d'optar per partits d'aquí, que defensin la casa des de dins, i no per gent que hagi d'anar obeint ordres des de la bodega de la cantonada. I en aquest sentit, Esquerra Republicana és l'únic partit amb un clar projecte d'independència per als Països Catalans, un projecte que comença per presentar-se simultàniament en tot el territori. No es tracta de fer volar coloms, ni de lluir-se en uns jocs florals. Volem viure en una terra lliure i, passa per passa, estam treballant per construir-la. Posam tots, d'una vegada, fil a l'agulla? Ω

Ah, però, tenim història els catalans?

"T'adones, company, que fa molts anys que ens amaguen la història i ens diuen que no en tenim, que la nostra és la d'ells", Raimon.

"Amb prou feines s'ensenya història de Catalunya a les escoles", declarava Albert Manent, mà dreta del president Pujol. Pocs dies després, l'exconseller Max Cahner no tenia cap inconvenient a reafirmar-ho i augmentar-ho: "Des de fa molts anys, la història de Catalunya no s'ensenya a les escoles".

Malauradament ambdós intel·lectuals no van desencaminats. Si bé és veritat que a les nostres escoles es parla dels catalans d'abans i d'ara, sempre es fa des d'un univers espanyol. Ens ho pinten com si la nostra història només es pogués concebre únicament i exclusiva des de dins d'Espanya. "Hi ha una incapacitat total i absoluta de pensar en una altra dimensió que no sigui la de reproduir fil per randa els esquemes espanyols de pensament. Els nostres dies són una projecció del franquisme", apunta l'historiador Jordi Bilbeny.

En aquest sentit, les prescripcions ministerials espanyoles en educació ens van en contra des d'un punt de vista històric. Tant, que fins i tot ensenyen part de la nostra història com si es tractés de la seva. Ni en els llibres del Batxillerat de la nova reforma, on s'aborden des de la Guerra del Francès fins a la Nova Cançó i aquest tombant de segle, mai es parla des del marc dels Països Catalans. El llibre de text de Teide, empresa barcelonina, es diu simplement *Història*. Rera aquest títol d'aparent neutralitat hi ha una tebior amb tots el números d'esdevenir un niu de confusions i malentesos històrics. I, per tant, jo mateix em permeto d'interpretar que aquestes postures només tapen una manca de compromís amb la nació catalana i una pobresa d'esperit alarmant. *Pour connaître la France. Histoire*. (Hachette Ecoles) o *The story of Britain* (Collins) són

publicacions per a escolars francesos i anglesos respectivament amb títols prou explícits senzillament perquè toquen les seves històries. És només quan és història universal que s'acostuma a titular el llibre escolar amb el mot de la matèria: *Histoire. Géographie*. 3è (Hatier) a França o *Historia 5* (Santillana) a Mèxic. "El factor històric és tan important com el factor lingüístic a l'hora de crear o de reconstruir una consciència nacional, atès que és la història la que més explica el perquè de la identitat lingüística i col·lectiva d'un país", resa un fragment de la publicació *Catalunya. Nou estat europeu*.

No només en l'assignatura d'història quedem diluïts dins d'Espanya sinó, també en l'enfocament global de l'escola. El temari de geografia de 6è, el darrer curs de primària, inclou que el Jàndula és un afluent del Guadalquivir i el Zancara del Guadiana i, en canvi, ignora que la Tet és el riu que passa per Perpinyà. Quants alumnes coneixen la producció vinícola nord-catalana amb denominació d'origen Ribesaltes, tan popular a l'Estat francès? L'alumnat de la Catalunya autonòmica, però, ha de saber contestar abans d'acabar aquesta etapa escolar preguntes com: *Quines comunitats autònomes són les més importants en la producció de vinya?* o *Quines serralades formen els límits muntanyosos de la Meseta?* Mentre els punts cardinals de la nostra geografia queden desdibuixats, ens perdem en l'"ancha es Castilla" i en termes com *Espanya humida, indústria turística espanyola, Espanya de les províncies*. Per acabar d'espessir el suc, al costat d'aquests exercicis de *Coneixement del medi social i cultural* hi figura un mapa de l'Estat espanyol perquè la quitxalla doni per sobreentès que els seus referents

nacionals coincideixen amb els dels espanyols. I això tant ho podeu trobar en el llibre *Sputnik* com en l'*E-debé 6 o Ural*, tots tres editats en català però pensats a partir d'un principat català encabit en el mateix sac regional de La Rioja o Castella-La Manxa.

La Catalunya que s'ensenya és la que acaba a la frontera franco-espanyola de La Jonquera. I aleshores no se'n fa estrany sentir excursionistes parlant de la vessant francesa del Canigó, quan aquesta muntanya sagrada és catalana per qualsevol dels flancs que l'envolten. Llavors, per la mateixa lògica, també serien estrangers els rossellonesos Aristides Mallol i Josep-Sebastià Pons. I tres quarts del mateix la Ribagorça occidental, les valls d'Andorra, Sant Miquel de Cuixà i d'altres punts del bressol de la nació catalana. En conseqüència, el sentit de pertinença dels nostres vailets pateix una deformació reduccionista i antinatural. Tret dels mapes meteorològics de TV3, la Catalunya "rica i plena" queda afectada per la mà d'un esporgador que no ens permet retrobar-nos amb nosaltres mateixos. No poder mostrar la nostra plenitud des de més enllà de les Alberes, del Segre, del Maestrat o de la Mediterrània endins, no ens permet reubicar-nos en el món des d'una catalanitat desacomplexada. Existir vol dir sentir el batec de les coses del país i transmetre a les noves fornades els trets nacionals que ens fan poble. Perquè els adolescents gaudeixen d'allò més quan descobreixen les coves de Taltàüll, la valentia del president Macià o que a la Franja de Ponent conreen els préssecs (*mullareros*, en el parlar de Fraga) i les figues més gustoses dels Països Catalans. Ω

Quim Gibert, ensenyant

Als lleganyosos, esclaus, colonitzats, pelaperes i col·laboracionistes que governen CiU

Aquesta tropa d'hipnotitzats i apoltronats amb sous astronòmics redueixen les subvencions a la cultura catalana (o no n'hi donen, en alguns casos) mentre subvencionen bestialment els nostres colonitzadors, com ara les "feries de Abril" o la mesquita de Barcelona. Enlloc del món no-musulmà no trobareu un govern que subvencioni una mesquita perquè í (ni tan sols una

església, pot ser). És que no tenen el rei Fahd i d'altres grotescs autòcrates (que en Aràbia decapiten cristians o en Sudan en crucifiquen, encara, i per cert) perquè els pagui aquestes despeses?

Però els escaus gossos mesells han de ser els més peaperes del món. Han de demostrar que són obedients a la Restauració borbònica-caciquil dels Ansons, el GAL i els fills dels

ministres franquistes, que són els senyors de debò i "grandes d'Ap-panya".

És curiós que en López Crespi faci campanya electoral en favor dels socis mallorquins d'aquests patètics covards, traïdors, colonitzats i "judeo-catalanes" (que diria l'ABC i Millan Astray). Ω

Jaume Tallaferro

Catalunya s'ho val
SELECCIÓ INTERNACIONAL!

Agència Sanitària
Europea CE

Centre de Dia

MARIA ALBERDINA
CENTRE D'ASSISTÈNCIA A PERSONES MAJORS O INCAPACITADES
Carrer dels Trencadors, 1-bis
Tel. 971 445 101 s'Arenal de Mallorca

Cafeteria - Restaurante
BONAIRE

Menú

Dies feiners 925
Diumenges 1.400

Ctra. Militar, 215 • Tel. 971 743 225 • El Arenal

CIUTAT

Fa 35 anys que en Julià Fiol regenta el Garaix Fiol a la barriada Fleming de Ciutat. Guarda cotxes i motos. Tel. 971 751 799

Fa 17 anys que na M.ª Dolores Medina regenta l'Estudi de Fotografia Magenta al carrer d'Eusebi Estada de Ciutat. Tel. 971 752 984

Fa 28 anys que en Pep Lluís Santmartí i na Victòria Prohens regenten la botiga Cortinatges Victòria al carrer Francesc Sanxo de Ciutat. Tel. 971 293 396

Són els alumnes i les mestres de l'Escoleta Niu d'Infants a son Gotleu.

Fa un any que en Juanjo Ferretjans regenta la Impremta Art i Color al carrer Julià Alvarez de Ciutat. Tel. 971 750 435

Fa 3 anys que n'Eduard Calvo regenta la botiga ESC Informàtica al carrer d'àngel Guimerà de Ciutat. Tel. 971 290 526

Fa 4 anys que en Pere Canyelles de Pòrtol regenta la Peña Mallorquina Coliseum a la barriada de la Plaça de Toros de Ciutat. Són 80 associats que van plegats a animar al Mallorca i que fan qualque sopar. A la foto amb en Xisco Galmès, membre de la Federació de Penyes del Mallorca que hi era de visita. Tel. 971 175 712

Cil Buele ens proposa...

Volem defensar els teus interessos, perquè són els nostres.

Volem que tothom qui visqui i treballi al nostre país progressi en l'ordre social, econòmic i humà.

Volem enfortir la personalitat nacional de les Illes Balears.

Per això, el nostre objectiu és representar-te a Madrid, a través dels nostres Diputats Territorials i Senador per les Illes Balears, per influir en la definició d'un model d'Estat plurinacional que contempli el nostre fet diferencial i no l'ignori.

Però no sols això. La nostra presència a Madrid és necessària per contribuir a la construcció d'una Europa i un Món en llibertat, solidaritat i respecte mutu a les identitats de les persones, els pobles i les nacions.

[Les 10 raons centrals de les nostres propostes] El nostre objectiu és que qui governi l'Estat Espanyol ho faci tenint molt més compte els drets i les necessitats de les Illes Balears. Els nostres representants al Congrés de Diputats i al Senat treballaran activament perquè així sigui.

[LA IMPORTÀNCIA DE REPRESENTAR-TE A MADRID]

Col·laborarem amb les altres forces nacionalistes per donar compliment a les justes aspiracions de reconeixement real i pràctic de la plurinacionalitat de l'Estat, i per construir una Europa i un món en llibertat, solidaritat i respecte mutu a les identitats

de les persones, els pobles i les nacions.

[L'ECONOMIA AL SERVEI DE LES PERSONES]

Reivindicarem un veritable règim econòmic i fiscal per a les Balears que compensi els greuges de la insularitat, i treballarem per assolir un concert

econòmic com a sistema definitiu de

finançament de la nostra Comunitat Autònoma. També lluitarem per treure les Illes Balears de la posició d'inferioritat en serveis públics respecte a les comunitats peninsulars.

[UNA SOCIETAT JUSTA I COHESIONADA]

Contribuirem a l'aprofundiment de l'Estat del Benestar i de la justícia social, obrint nous camins a la redistribució de la riquesa generada pel creixement econòmic, la solidaritat internacional enfront de la mundialització del capital, els Drets Humans sense fronteres, i l'extensió de la democràcia i la pau.

[PER LA TERRA, PER LA VIDA]

Apostam fermament per l'economia ambiental, edificada sobre el principi del benestar social. Si volem deixar unes Illes ecològicament i econòmicament viables per a les generacions futures, ara és el moment d'aconseguir la implicació del Govern de Madrid en les inversions necessàries per tal d'establir un Pla Hidrològic sostenible, un tractament ecològic dels residus, i un medi natural net i protegit. Ω

L'embranzida basca

El passat mes de desembre del suposat darrer any del mil·lenni ha comportat, per a la causa nacional basca, un salt qualitatiu realment important i significatiu. A banda del **Pacte de Lizarrar**, subscrit per tots els partits polítics euskalduns, el document presentat per **Euskal Herriarrok** (*Bases i formes de desenvolupament per constituir la democràcia basca*) supera amb escreix la divisió actual que nega a **Euskalerria** ésser subjecte i posseïdora de tots els drets polítics inherents a una nació amb una història, cultura i llengua pròpies, i que està demostrant clarament la seva voluntat de construir un Estat propi.

L'esmentat document proposa la convocatòria d'eleccions a **Euskadi, Iparralde i Nafarroa**, per tal de conformar una assemblea unitària, autònoma i sobirana que representi els sis territoris bascs. Compilat i debatut, el text considera imprescindible que la territorialitat sigui la base del procés democràtic basc, alhora que perfila la necessitat d'establir un debat de futur que recolleixi les aspiracions reals dels ciutadans.

La importància cabdal del document rau en el fet que en aquest ampli procés democràtic s'aspira involu-

crar-hi tota la ciutadania basca en el seu conjunt, com en els països bàltics. **Arnaldo Otegi**, portaveu d'EH ha manifestat que "a partir del principi democràtic de la pluralitat, tots tenim dret de convertir-nos en protagonistes actius del procés, per sobre de les diferències ideològiques". Restarien fora d'aquest procés, lògicament, tots els membres dels aparells administratius i coercitius establerts pels Estats colonials espanyol i francès.

Per la seva banda, el **Partit Nacionalista Basc** havia convidat prèviament totes les formacions (nacionalistes) basques, especialment EH-HB, i des del respecte a les lògiques diferències d'ideologia, a establir les bases d'un projecte de construcció nacional. Mitjançant un comunicat dirigit a l'opinió pública,

el president del PNB, **Xabier Arxallus**, feia saber, davant la intransigència de Madrid que el seu partit apostava inequívocament "per un àmbit jurídic-polític que abraça tots els bascs i contengui el respecte efectiu a l'ésser nacional i a la realitat històrica, cultural i lingüística; així com el dret a definir el futur, l'articulació interna i la relació externa".

Tot considerant els nous horitzons que s'entrelluquen a la Unió Europea, amb una minva considerable del predicament que tenien fins ara els Estats jacobins, i els reajustaments constants de nacions i de fronteres que s'està produint en bona part de l'Europa central i oriental, és de raó començar a pensar i creure que la democràcia i la nació basques agafaran, més tost d'hora que tard, el tren de les nacions lliures del món. Ω

Andreu Salom i Mir

ENTREM EN BON PEU AL MIL·LENNI

BELLVER
TEJIDOS - TEIXITS

PALMA: C/ San Miguel, 44
Tel. 971 72 22 41
INCA: Pça. Verge de Lluc, 1
Tel. 971 88 31 08

TEXTURES

PORTO PI CENTRO
Local 26 05
Tel. 971 40 56 97

HI HA GENT A QUI LI MOLESTA QUE ES PARLE, ES PENSE I S'ESCRIGA EN CATALA

ÉS LA MATEIXA GENT A QUI LI MOLESTA QUE ES PARLE ES PENSE I S'ESCRIGA

ASSOCIACIÓ DE CIUTADANS DE CIUTAT

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XLIII)

La Guerra Civil Catalana (1462-1472)

PER RICARD COLOM -Tlf. 964 207607

"... el desconeixement de la història pròpia és una de les causes més radicals de l'afebliment de la consciència nacional catalana i de la seva lenta substitució per la consciència nacional castellana. Els nostres ocupants ho saben perfectament i, per això, és la primera cosa que han amagat, car són conscients que és allò que més els denuncia i més posa en evidència. El factor històric és tan important com el factor lingüístic a l'hora de crear o de reconstruir una consciència nacional, donat que és la història la que més explica el per què de la identitat lingüística i col·lectiva d'un país. (Catalunya nou estat europeu. Declaració de la Primera convenció per la Independència Nacional).

1465-1466: Rebrot pestífer al Principat.

Bigaires moderats deserten per les promeses de perdó i constitucionalisme de Juan II. Són anomenats "mascarats" pels radicals.

1465-1467: Segona guerra dels *Irmandinhos* de tota la pagesia gallega contra el poder feudal. Alguns burgesos, senyors i clergues s'hi afigen, Cents de fortalezes feudals són ensorrades.

1465-1469: Col·lapse del comerç del Principat amb Llevant.

Mentre a l'ascendent València, Joanot Martorell profetitzava que València "vendrà per temps en gran decaïment": "d'açò serà causa com serà poblada de moltes nacions de gent, que com se seran mesclats, la llavor que eixirà serà tan malvada..." (Tirant lo Blanch).

26.6.1466: Mor Pere IV.

1466: 3.157 focs a Ciutat de Mallorca.

30.7.1466: La minoria radical bigaire, ja sola al poder, no vol fer paus i ofereix la corona a l'antic enemic del Magnànim (monarca pro-buscaire i pro remença avorrit dels radicals bigaires): l'angeví **Renat I de Provença**, darrera del qual hi ha França.

28.10.1466: Neix Erasme de Rotterdam.

ca 1466-1470: Poema anònim sobre Barcelona en guerra civil:

*Gentil Ciutat, oh Barcelona bella!**Errades grans has fet cuitadament.**Plora, jo et prec, del teu mal regiment;**plora i sospira aquell qui t'aconsella.**Ara et porte una mala novella:**que deus perir ben prest per tos pecats.*

*Los homens tants, que has mort i anegats,
són jutges teus al mal que s'aparella.*

*No sé quins drets o folles profecies
te vas trobant, amb lo teu sant novell.*

*En lo desert adorant lo vedell
periren tots ab tals idolatries.*

Tu et vas perdent, oh ciutat nomenada!

i d'any en any sols canviar de rei,

rompent la fe contra la santa llei,

dels cristians, oh ciutat difamada!

Amb los ulls cecs estàs embolicada,

donant del cap tots jorns a la paret;

i per la fi no trobaràs retret

ni lloc segur, que seràs encalçada.

Així com va la fera rabiosa,

bramant pel bosc, los morros plens de sang:

així vas tu, corrent per un gran fang

vermell dels teus, de sang molt dolorosa.

I los teus crims te fan molt perillosa

tost i ben tost que tu mal finiràs.

Jerusalem, diuen que passaràs,

Que et ploraran ab cançó piadosa...

D'ara jo plor, oh ciutat molt revessa!

De tants de mals, com has continuats,

Per tot lo món los has ben publicats,

A fer més mal la teva mà no cessa.

Lluís de Santàngel, pare del finançador del Descobrimient americà es troba molt ben relacionat amb els Colom de Barcelona.

1466-1486: Construcció de la capella dels Borja a València.

1467: Les defeccions dels *Mascarats* són substituïdes per tropes estrangeres.

Els mercaders princepatins han de recórrer a vaixells estrangers (francesos, florentins, genovesos i de Rodas) per a comerciar.

Mor l'humanista mallorquí Ferran Valentí, format a Itàlia amb Leonardo Bruni i Antonio Beccadelli.

20.8.1467: Segona baralla d'Olmedo: Finalment, Enrique IV de Castella havia plantat cara als nobles rebels, i hi venç els seguidors de l'infant Alfonso (XII).

21-11-1467: Tropes franceses i napolitanes (de barons enemics de Ferrante I de Nàpols) derroten Juan II a Viladomat.

primeries 1468: Afortunada campanya de Joan de Calàbria devers l'Empordà, que permet assegurar les comunicacions amb França.

Saqueig i destruccions de sant Martí d'Empúries i d'altres indrets.

1468: **Fa suspensió de pagaments per primera volta la Taula de Canvi**, arrossegada per la ruïna financera del municipi barceloní.

Mor el gran jurista valencià misser Pere Belluga, autor del *Speculum principum*, defensor raonat de les llibertats forals davant els Trastàmara (el Magnànim sols convocà tres voltes Corts valencianes, per deu les del Principat, Juan II pitjor encara: una vegada les aragoneses, tres les catalanes i ni una les valencianes. A més, els Trastàmara alienen un munt de viles importants del Reial Patrimoni a València per a dar-les a parents i cortesans, amb l'actitud molla de les corts valencianes). Ω

Sobre el perfil del Pacte al Senat

Hi haurà pacte al Senat no només a les illes d'Eivissa i Formentera, sinó també a l'illa de Menorca. En el cas menorquí, el candidat serà Sergi Marí, i, en cas de sortir elegit, s'integrarà al grup Entesa Catalana de Progrés (format pel PSC, Esquerra Republicana i Iniciativa per Catalunya). El fet que un senador menorquí, o sigui de fora del Principat, s'integri en un grup català al Senat marcarà una fita que es pot qualificar sense cap mena de dubte d'"històrica". El mèrit es deuria íntegrament, per una banda, a la bona tasca negociadora del Partit Socialista de Menorca (PSM) i a la sensatesa dels socialistes, que ho permeten, que prefereixen abans tirar endavant el pacte i integrar-se al grup de l'Entesa Catalana que no prescindir del pacte i tornar a perdre les eleccions al Senat. D'altra banda, també hi deu tenir algun mèrit el propi Sergi Marí, persona amb un indiscutible perfil progressista, ecologista i catalanista, que se sentirà com peix dins l'aigua dins l'esmentat

grup parlamentari (si tot funciona com ha de funcionar).

L'operació menorquina serà històrica, perquè serà la primera vegada que es produeix una connexió real entre Catalunya i les Illes, sense intermediaris i basada estrictament en la voluntat popular. No hi haurà manera que la constitució espanyola ho impedeixi, com impedeix per obra i gràcia dels imperialistes espanyols de sempre la federació entre les tres comunitats autònomes dels Països Catalans. La democràcia constitueix el millor antídote de tots per modificar disposicions tan absolutament contràries a la democràcia, a la sobirania popular i al sentit comú com les que hem comentat més amunt.

El pacte de Menorca, doncs, combina perfectament els dos eixos que, al meu entendre, han de guiar el futur polític d'aquestes illes: l'eix social (dreta-esquerra) i l'eix nacional (catalanisme-espanyolisme). El pacte menorquí, sense cap tipus de dissimulacions ni de renúncies, s'expressa ja des

del primer moment com a esquerrà i catalanista. És més, diria que s'autodefineix a base de fets directament com a progressista i català.

No hi ha cap dubte que en el Pacte per Eivissa i Formentera també es té en compte l'eix nacional, però aquí apareix d'una manera considerablement més vergonyant. Deixant de banda el perfil netament favorable a la llengua i a la cultura catalanes de la candidata Fanny Tur, tenim un partit socialista menys disposat a decisions com la que, abans de les eleccions, ja han pres a Menorca. Probablement això ocorre perquè hi ha un sector dins el PSOE, més espanyolista que els menorquins i més contrari al pacte, que veuria amb molts mals ulls que directament el perfil del pacte d'Eivissa i Formentera aparegués etiquetat com a "català". Itambé canvia l'orientació quant a aquest eix de la segona força política de l'esquerra. A Menorca, aquesta segona força és nacionalista d'alliberament (no se m'acudiria discutir en absolut aquest vessant del PSM),

mentre que a Eivissa —a Formentera encara està per veure!— són Els Verds, que releguen a un segon pla la qüestió nacional.

Perquè el pacte tenguí èxit —en definitiva, perquè el Pacte continuï la seua singladura pel camí que, amb penes i treballs, ha anat enfilant— ha de mantenir bens fermes els seus dos eixos fonamentals, i ha de fer d'aquests

eixos part consubstancial de la pròpia identitat. Perquè, de la mateixa manera que Joan Fuster deia que el País Valencià serà català o no serà, és ben clar que les Pitiüses seran catalanes o tampoc no seran. Ω

Bernat Joan i Marí
President d'ERC-Balears i Pitiüses

Eléctrica
Servicio

Rafael Acedo Nadal

- Làmpades
- Material Elèctric
- Aire Condicionat
- Lloguer d'Equips Musicals
- Il·luminació Espectacles
- Instal·lacions i Reparacions

Carrer de Manacor, 90 - 07007 Ciutat de Mallorca
Telèfon 971 278 782 - Mòbil 608 172 741

MERCAT DELS ENCANTS DE CONSELL

N'Adolfo Vargas da Silva ven mobles antics de categoria al mercat dels Encants de Consell. Tel. 619 608 347

Fa 6 anys que na Maria Garcia de 86 anys, i els seus fills venen al Mercat dels Encants de Consell. Abans anaven a vendre els dissabtes a les Avingudes de Ciutat. Tel. 971 622 642

V I I I F I R A D'ALIMENTACIÓ

Fa 35 anys que en Carles Planella i la seva família regenten la Fàbrica d'Embotits Artesanals Monts a Sant Joan de les Abadesses (Girona). Cada any venen a Mallorca a la Fira Alimenta a promocionar i vendre els seus embotits dels Pirineus. Sant Joan de les Abadesses és un poble d'uns 3.000 habitants els batlle del qual és en Carles Basaganya d'ERC. Un batlle jove de 22 anys. En tenir un poc de temps, haurem d'anar a aquest poble a presentar l'ESTEL amb en Quim i na Carme de Girona. A la foto, en Carles Planella i el seu fill Josep-Maria. Tel. 972 721 040

EL VEL DE MAIA (2 1) Macabre

PERE GRI

El nou diputat i portaveu del PIM, en Fructuós Llabrés, sentia una gran angoixa quan veia l'abast de la missió que li havia encarregat el nostre govern. No es veia amb forces per aconseguir ell sol l'amnistia, i pensava que el Rei no en voldria saber res d'amollar els etarres, ni molt menys del que també volia proposar-li en Fructuós, la sortida al carrer de tota la gent empresonada per qüestions de drogues.

El Dimoni m'ha dit que et recomanàs que et relaxis, deia n'Habatzeleth, ell es va comprometre a explicar-te com fer-ho i ho complirà, encara que perquè ho entenguis millor vendrà a donar-te classes una bruixa en pràctiques, na Nadia, russa per més senyes, que sap moltes de coses sobre la llibertat i la democràcia. Ella t'ajudarà a redactar la teva primera carta al cap de l'Estat espanyol, en la que demanaràs de tot i molt, però res que sigui impossible concedir.

Una vegada l'hagueren informat d'aquesta propera visita, les bruixes el tengueren tres dies en estat de meditació, tancat al seu pis, només menjant, redactant el diari, mirant la televisió, fumant canuts i començant a esbrinar l'estratègia que havia de seguir. Havia d'arribar a la il·luminació, a l'estat de lucidesa adequat per comprendre totes i cadascuna de les revelacions que li farien ben aviat.

Dormí molt, gairebé somniant sempre, i a l'acabament del tercer dia tengué el somni definitiu. Es veié en la immensitat d'un gran aeroport, on s'anunciava pels altaveus l'arribada d'un vol procedent de Moscou. A continuació, la mateixa veu pregava al molt honorable Fructuós Llabrés que es dirigís cap a la porta 13, a rebre na Nadia, i que pensàs a portar-li un ram de flors.

Mare de Déu, a on puc comprar ara jo un ram?, pensava.

El ram se li aparegué tot d'una a les mans, era de violetes, però d'on es trobava la porta 13 no en tenia ni idea. Et guiarà un estel, li explicava n'Habatzeleth, l'has de seguir i et durà fins a na Nadia, la coneixeràs perquè la llum es posarà damunt ella.

Amb pressa per saber el que li havia de dir aquella bruixeta, cercà L'estel, el destrià tot d'una, encara que estava situat damunt la porta 1, i no la 13. Llegeix aquest cartell que hi ha aquí, li digué el Dimoni. En Fructuós ho va fer, veient clarament les paraules: Una, Gran i Lliure, a les que seguia un manifest nacionalista espanyol.

On he anat a pegar?, pensava l'heroi.

No ets a l'infern, però sí al purgatori, assegurà el Dimoni. Ara vendran tres membres de les forces d'ocupació espanyoles, un policia nacional, un guàrdia civil i un capità de l'exèrcit, que es volen venjar de la porcada que els hi feres quan espanyares la seva nació. Et torturaran, voldran que els hi donis informació sobre com

penses aconseguir l'amnistia, per tractar d'evitar-ho. Però tu no et tallis, i diga-los tot el que saps. Aprofita perquè ells t'indiquin com tornar a veure l'estel. Demana'ls-hi també qui és na Nadia, quan comprovin el seu historial acadèmic es faran enrera. No et serà fàcil trobar-la, hauràs de passar per totes les portes fins que arribis a la 13. Sortejaràs molts de perills, però te'n sortiràs. Quan la tenguís devora, ella et llegirà el dictamen que ha fet el Consell Consultiu del Cel, format per 600.000 àngels amb 300.000 cervells cada un, sobre la situació de la llibertat i la democràcia a l'Estat espanyol actual. Els àngels són enemics meus i de les bruixes, si bé ja saps que estam col·laborant en dur endavant aquesta entremaliadura.

El somni continuà, malgrat que l'endemà de matí en Fructuós quasi no se'n recordava de res, ni tan sols de si havia aconseguit trobar na Nadia perquè li llegís no sabia què d'un dictamen. No obstant això, el Dimoni ho tenia tot preparat per fer-li passar una bona jornada. Li digué: Avui has d'anar al Parlament, a peu, i pel camí sentiràs el dictamen, al mateix temps que també ho sentirà sa majestat el Rei, vull que esteu tots dos completament al corrent de les intencions del món sobrenatural abans de posarvos en contacte personalment.

I de na Nadia, què se n'ha fet?, demanà el llavors frustrat heroi. Per cridar-la has de dir fort: Xas!, veuràs com vendrà, respongué el Dimoni. Ω

Refransys

A taula

Poques coses hi ha que ens siguin tan quotidianes com menjar i beure. Inevitablement, aquesta reiteració havia de produir un refranyer extens i variat sobre aquest tema. Així doncs, en tenim que lloen els nostres productes de la terra i la mar. D'altres, ens proposen plats específics per a diades determinades i dietes per conservar la salut. I la majoria, són un seriós advertiment per a golafres i aixecadors de colze empedreïts del perill que comporten els abusos.

1. A carn dura, dent aguda.
2. A casa del meu veí, quan no n'hi ha per a pa, n'hi ha per a vi.
3. A gust estragat, el dolç li és amarg.
4. A la casa on de tot hi ha, aviat s'arregla el sopar.
5. A la casa on no hi ha pa, tothom té raó.
6. A la taula d'en Bernat, qui no hi és, no hi és comptat.
7. A la taula de sant Francesc, on hi mengen dos hi mengen tres.
8. A la taula i al llit, la dreta és pel marit.
9. A mal menjar o ben menjar, tres vegades beure.
10. A millor aliment, millor pensament.
11. A ningú fa mal el vi si es beu amb senderi.
12. A pa d'altri, navalla pròpia.
13. A pa de quinze dies, fam de tres setmanes.
14. A pa dur, dent agut.
15. A panxa plena no hi entren penes. Ω

La Santa Espina

Lletra: Àngel Guimerà
Música: Enric Morera

*Sardana prohibida per
Primo de Rivera i
per Franco.*

Som i serem gent catalana
tant si es vol com si no es vol,
que no hi ha terra amb més ufana
sota la capa del sol.

Déu va passar-hi en Primavera
i tot cantava al seu pas.
Canta la terra encara entera,
i canta que cantaràs.

Canta l'aucell, el riu, la planta,
canten la lluna i el sol.
Tot treballant la dona canta,
i canta al peu del bressol.

I canta a dintre de la terra
lo passat jamai passat,
i jorns i nits, de serra en serra,
com tot, canta Montserrat. Ω

Pàgès mudat, gravat del segle XIX, Biblioteca de Catalunya. (Foto Ramon Manent)

Quo vadis?

Desigualtat entre sexes: depressió i assistència psiquiàtrica

(actualitzat el 24 de desembre de 1999)

BERNAT JOAN I MARÍ

Un reportatge de na Neus Ferrer (publicat al Proa de la setmana passada) demostra que les dones d'Eivissa -com ocorre, d'altra banda, arreu de tot el que coneixem com a "món occidental"- les dones consumeixen més tranquil·litzants que no els homes i van molt més sovint a consultar amb algun especialista (psicòlegs, psiquiatres...). També apunta el reportatge -i consider que no deixa de ser una dada interessant- que els homes hi van més quan ja arriben a una certa edat (principalment a partir dels quaranta anys) i les dones, en canvi, tenen tendència a anar-hi més sovint quan són encara més joves (especialment entre els vint-i-cinc i els trenta-cinc anys).

D'aquestes dades se'n podrien fer algunes lectures interessants. En primer lloc, necessàriament, caldria

abordar el tema de per què l'ansietat, l'angoixa o la depressió afecten més les dones que no els homes. Evidentment, hi ha d'haver alguna variable que es pugui relacionar amb aquestes dades. La dona, durant aquests darrers anys, ha accedit més al món laboral que en cap altra època de la història recent, però encara existeixen unes desigualtats inqüestionables entre les dones i els homes (tant pel que fa a la quantitat de membres de cada sexe que treballen fora de casa com pel que fa a l'estatus dins els respectius llocs de treball). Aquesta condició d'estar més per casa i d'haver de suar-se més la possibilitat de prosperar laboralment no ha d'ajudar a l'equilibri psicològic, ans al contrari, ha de fomentar els problemes que, al nostre entendre, sorgeixen precisament de la desigualtat manifesta.

En segon lloc, resulta significatiu les franges d'edat més afec-

tades tant pel que fa a dones com pel que fa a homes. Que els homes comencin a acudir al psiquiatre o a prendre antidepressius quan constaten que no seran joves tota la vida és prou significatiu. Sembla que l'equilibri psicològic de l'home estigui fortament lligat al fet d'estar bé físicament, de poder disfrutar al cent per cent d'uns determinats plaers i de poder trobar-se en plena forma per accedir a la competició que cada dia ens munta la nostra societat, competitiva per excel·lència.

Les dones, en canvi, es veuen més afectades per les xacres a què feim referència quan encara són més joves, és a dir, quan estan en condicions -segons la seua percepció- de demanar més coses a la vida, pel que fa a la relació amb la gent, amb la parella, o pel que fa a la realització d'unes determinades expectatives en relació a si matei-

xa. D'alguna manera, aquestes expectatives afecten el que podríem definir com a "qualitat de vida sentimental". Aquesta qualitat de vida sentimental sembla que, encara avui dia, és molt més important per a la dona que no per a l'home, i que la dona hi aboca moltes més il·lusions que no l'home.

Aquesta dada, suposant que fos certa, tampoc no deixaria de ser fortament significativa.

Hi ha, encara, un altre aspecte que consider que no és de segona divisió, en tot això: la qüestió que de la unitat familiar (organitzada d'una manera o d'una altra, però amb un fil de continuïtat de segles i més segles) només en dimiteix l'home, però no en sol dimitir la dona. Estadísticament, quan una parella no acaba d'anar bé, és molt més habitual que qui s'ocupi dels infants, tinguí cura de la llar i faci un esforç perquè el fràgil equilibri

d'aquesta microsocietat familiar no trontolli és precisament la dona. L'home pot perfectament acudir al bar, fer la xerrada amb els amics, i esbargir-se fora de casa. La dona no pot accedir amb facilitat a aquest tipus d'esbargiment. Per aquest motiu, les relacions familiars difícils solen ser molt més claustròbiques per a les dones que no pas per als homes. I la claustròfòbia tampoc no va gens ni mica bé per a l'equilibri psicològic.

En definitiva, les dades que aportava Proa la setmana passada només

Demostren que encara existeix una discriminació evident entre homes i dones. Potser no caldran cinc-cents anys, com afirmava Magda Oranich, perquè s'arribi a una situació de plena igualtat, però, per causes molt més culturals que no legals ni institucionals, encara hi som a una gran distància. Ω

andaluz

...tu pueblo

andaluza

...tu cultura

Andalucía

...tu tierra

lucha
por ella

VOTA

NACIÓN
★
ANDALUZA

Als homes futurs

Quins temps estos en què
parlar d'arbres és quasi un crim
perquè suposa callar tanta injustícia!
Eix home que va tranquil pel carrer
¿el trobaran els seus amics
quan farà falta?

Em diuen: "Menja i beu!, aprofita't d'açò que tens!"
Però, ¿com puc menjar i beure
si lleve açò al famolenc
i el meu got d'aigua fa falta al que té set?
i, tot i això, menge i bec.

Vaig arribar a les ciutats en temps de desordre,
quan la fam manava.
Em vaig mesclar entre els hòmens en temps de revolta
i em vaig revoltar al seu costat.
Així vaig passar el temps
que se'm va deixar a la terra.

Vosaltres, que sorgireu del desastre
en el que nosaltres estem afonats,
quan parleu de les nostres febleses,
penseu també en els temps foscos
dels quals heu escapat.
Canviàvem de país com de sabates
a través de les guerres de classes, i ens desesperàvem
On només hi havia injustícia i no s'alçava ningú contra ella.
i, tot i això, sabíem
que també la malícia contra l'opressió
desfigura la cara
també la ira contra la injustícia
enronqueix la veu. Per desgràcia, nosaltres,
que volíem amanir el camí a l'amabilitat
no vam pas poder ser amables.
però vosaltres, quan arriben els temps
en què l'home siga amic de l'home,
penseu en nosaltres
amb indulgència Ω

Bertoldt Brecht

PABLO IGLESIAS

La situació educativa dels nens dels obrers al segle passat

PER MARINA FERRÀ-HAMELYNCK

Molts de pensadors especialment d'esquerres han mostrat la seva preocupació per l'explotació infantil a l'època de Pablo Iglesias, a l'obra "El Capital" (1867) de Charles Marx: "La contradicció entre la divisió manufacturera del treball i el que constitueix la gran indústria, remarca d'una forma poderosa. Aquesta contradicció es revela, per exemple, en el fet espantós de que gran part dels menuts fan feina a les fàbriques i manufactures modernes encadenats des de la més tendra infància a les més senzilles manipulacions, es vegin explotats anys i anys sense aprendre cap altra ocupació que els

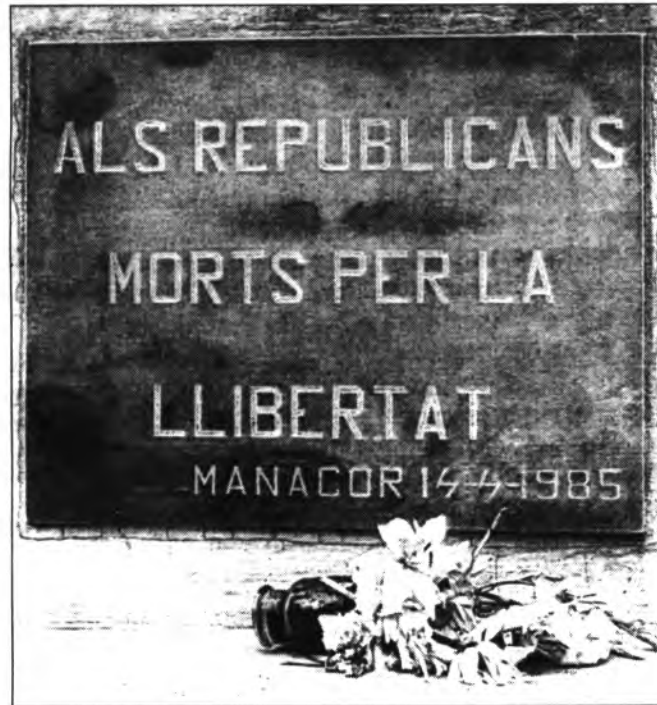
pugui permetre donar un servei útil ni tan sols a la mateixa fàbrica que els explota. A les impremtes angleses, per exemple, s'aplicava abans als aprendents un règim de transició, que els feia ascendir des dels treballs més senzills als més complexos, règim pres de l'antiga manufactura i dels oficis manuals. D'aquesta forma els aprendents recorrien una escala d'aprenentatge fins a fer-se impressors. El saber llegir i escriure era requisit de l'ofici per a tots. La màquina d'imprimir esbucà tot això. Aquesta màquina requereix dues castes d'obres un d'adult i un de jove, l'al·lot de la màquina d'onze a dis-

set anys té, en general, l'única missió d'introduir els plecs de paper blanc a la màquina i treure d'ella els impresos (...) Entre ells n'hi ha molts que no saben llegir ni escriure (...) Els menuts i joves tenen dret a que la legislació els protegeixi contra els abusos del poder patern, que esgota prematurament les seves forces físiques i els degrada en el plànol de la seva salut física i intel·lectual." Desgraciadament aquesta situació encara la trobam a molts de països del tercer món actualment, fins i tot en els nostres països la mendicitat, la prostitució, el treball a les mines, als camps de droga, a les guerrilles... són problemes actuals dins el món de la infància a nivell mundial. Ω

Aurora Picornell, comunista. Assassinada el dissabte dels Reis del trenta-set.

ARA FA CENTS ANYS
PABLO IGLESIAS, EL
PATRIARCA DEL MÓN
OBRER, JA DENUNCIAVA
EL PERILL QUE
PORTARIA ANYS
DESPRÉS EUROPA A LES
DUES GRANS GUERRES
PROVOCADES PER
L'IMPERIALISME
XENÒFOB D'EXTREMA
DRETA

Làpida situada a Son Coletes, actual cementiri de Manacor, un dels indrets de més trista memòria de la guerra civil.

Pablo Iglesias, profeta de l'obrerisme

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

No poques vegades, el bressol d'un home marca la seva trajectòria vital i en aquest sentit, Pablo Iglesias (1850-1925) no seria una excepció. Primer tipògraf i després polític i cap del partit socialista, aquest avi dels moviments obreristes, es guanyaria a pòls una gran dosi de credibilitat. Aquest gran intel·lectual i revolucionari gallec nasqué un 18 d'octubre, a la vila d'El

Ferrol, terra de treballadors de drassana i mestre d'aixa. L'anomenaren Paulino i evidentment, a ca seva, no fermaven gossos amb llangonisses... El pare, un bon home, Pedro de la Iglesia Expósito, era un obrer quasi sense lletra i treballava de manobre a l'Ajuntament. Educant en el col·legi dels Desemparats d'Orense no havia resultat estudiós. La mare, Juana Posse, era una dona prudent, humil i feiner.

Duien que aquesta gallega era una bella madona de casa amb ulls blaus que administrava els doblers, conservava i netejava la roba, cuinava amb bon art i accentuada imaginació i durant molts anys seria per al seu fill l'amiga i consellera de qualsevol moment. Paulino tingué un germà, Manuel, quan ja havia complert sis anys i poc després morí el pare. Juana restà en una situació econòmica molt difícil, amb deutes i tristes perspectives. Es traslladaren a Madrid, a casa d'un oncle que era servent a una casa del Comte d'Altamira i Duc d'Atrisco, un personatge poderós i enriquit. El viatge, més de cinc-cents quilòmetres, que la vídua i els dos infants petits feren estones a peu i estones colcant en carros i carruatges, doncs no existia encara línia fèrria ni una diligència que cobrés tot aquell trajecte. Però aquell llarguíssim itinerari fou per a Paulino una

veritable aventura, que segons explica l'historiador Juan Jos. Morat, impactà un nin que només tenia deu anys. Foren "tres setmanes d'aire, de sol, de llibertat, de creuar prats, castanyers, pomerars, alzinars, pinars, vinyes, terres estèrils que mai no acabaven; per camins que angulejaven perillósament, que vorejaven barrancs insondables, però també, de vegades, rutes més amables que passaven per la vora dels horts on maduraven les figues, les pomes, les peres..."

Però les caminades eren ferrestesment esgotadores, sospirant sempre, a la caiguda de la nit, el llumet d'un hostal o un tavernó de carreters. Dormien dins l'estable, sobre la palla, ella abraçada als seus menuts, i llavors, a l'alba, en marxa altra vegada.

Arriben a Madrid, ja sense un cèntim a la butxaca. Van al Palau del Comte d'Altamira, en el cantó San Bernardo-Flor Alta. Demanen per aquell oncle que els ha d'auxiliar i li diuen que és mort.

Juana es veu perduda. Així mateix, el Comte d'Altamira li col·loca els dos fills a l'Hospici de San Fernando, sobresaturat, però on son admesos els dos infants gràcies a l'influència de l'aristòcrata. Després, Juana, llogarà un humil habitatge en el carrer de Cabetreros i es dedicarà a fer de bugadera per altri. A l'Hospici el menjar era escàs i Paulino, mal nodrit, feble, es desmaiava, i quan el que després seria el fundador del Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE) sortí d'aquell establiment, duia una malaltia gàstrica que l'acompanyaria tota la vida. El 1861, allà estant i després dels exàmens dels seus estudis elementals, amb bona nota, Paulino hagué de triar ofici. Era

Pablo Iglesias, líder dels Obrers.

ja un home d'onze anys. Li donaren algunes opcions: Fuster, sastre, sabater, impressor... Paulino es decidí per aquesta darrera.

La tinta d'impremta marcava els seus primers anys de feina i amb el temps restaria, ja per a sempre, impreg-

nant el seu cos i la seva ment de revolucionari. Ningú no li pogué discutir la coherència, l'honradesa, l'honestat... i se'n anà d'aquest món abans que la Guerra Civil enfrontàs en aquest país germans contra germans i les democràcies contra els feixismes. Ω

Manifestació convocada per Pablo Iglesias el 1917.

Mallorca i la semença de Pablo Iglesias

PER MIQUEL LÓPEZ CRESPI

En el Diccionari vermell de Llorenç Capellà Moll, 1989) podeu veure (pàg. 102) una famosa fotografia d'esquerrans mallorquins a punt de partir d'excursió. És, segurament, un Primer de Maig dels anys trenta. A part de la famosa dirigent comunista Aurora Picornell (assassinada a Porreres el dissabte de Reis del trenta-set), la fotografia ens mostra el conegut activista Ateu Martí (primer director del setmanari comunista Nuestra Palabra), en Jaume Campomar i en Gabriel Picornell, tots tres afusellats igualment pel feixisme en temps de la guerra.

Si ens hi fixam bé comprovarem com alguns dels militants que hi surten retratats porten, obert, un famós setmanari. Es tracta de La Batalla, revista obrera d'orientació comunista (no estalinista) que prengué nom del grup polític del mateix nom. La Batalla s'imprimia a Barcelona i es venia al preu de 15 cèntims. Els articles editorials eren generalment de Joaquim Maurín. Els col·laboradors més assidus eren Hilari Arlandis, Pere Bonet i Jordi Arquer. A la tardor de 1923 es constitueix a Ciutat de Mallorca la Federació Comunista Catalano-Balear (el primer nucli comunista mallorquí data de l'any 1921). Ignasi Ferretjans, des de El Obrero Balear, afir-

ma que a primers de març del 1926 ell formava part del comitè de la FCCB. La Federació té, doncs, un fort nucli de militants a Palma de Mallorca (¿els lectors de La Batalla de la fotografia abans esmentada?). Els revolucionaris reunits al voltant de La Batalla estaven en desacord amb la passivitat de la direcció del Partit Comunista (que feia poca cosa contra la dictadura de Primo de Rivera). Hem parlat abans de Joaquim Maurín, que era el dirigent de la Federació Comunista Catalano-Balear. Pel novembre del 1930, aquesta s'unificà amb el Partit Comunista Català per donar origen al BOC (Bloc Obrer i Camperol).

La Federació Comunista Catalano-Balear en realitat era un nom que, en la pràctica, es confonia amb els Comitès Sindicalistes Revolucionaris i La Batalla. Quan l'estalinisme començà a depurar els comunistes del partit bolxevic (assassinats en massa, farses judicials, etc), Maurín i el grup de La Batalla no volgueren condemnar Trotski i els trotskistes, com havia esdevingut obligatori per als dirigents dels partits afiliats a la Internacional. D'altra banda, els dirigents comunistes catalans i mallorquins podien prendre aquesta posició perquè no havien estat nomenats per Moscou i, de fet,

els Comitès i La Batalla eren el Partit Comunista, a Catalunya. En la pràctica ens trobam amb dos partits comunistes (i cap és d'obediència soviètica!). El Partit Comunista Català edita Treball, mentre que la Federació Catalano-Balear publica La Batalla. A començaments de l'any 1930 la Internacional decideix expulsar la Federació Catalano-Balear del partit (el comunisme oficial) perquè Moscou volia uns organitzacions submissives i uns dirigents obedièntes.

L'any 1923 les agrupacions comunistes de Barcelona i Ciutat de Mallorca decideixen organitzar la Federació Comunista Catalano-Balear (vegeu El Bloc Obrer i Camperol, 1930-1932 de Francesc Bonamusa, pàgs. 184-186). Més tard, el nucli dirigent de la FCCB a Mallorca no romprà amb el PCE quan aquest expulsà els partidaris de Trotski i de la Revolució Permanent. Els oficialistes editaran Nuestra Palabra, que a mitjan del 1931 se subtitula "Órgano de la Agrupación Comunista Palmesana (Sección Española de la Internacional Comunista)". Els simpatitzants de La Batalla (més tard militants del BOC, organització comunista no sotmesa a Moscou) s'agruparan entorn d'un dels fundadors de l'Agrupació Comunista de Ciutat de Mallorca: Antoni Bauzá. Ω

Militants comunistes a punt de partir d'excursió, un Primer de Maig. El segon, dempeus, a l'esquerra és Ateu Martí. I, a continuació, Jaume Campomar i Gabriel Picornell. Tots tres foren assassinats. Rera una senalleta, Aurora Picornell.

Cementiri de Ciutat. Indret on els mafeixistes il·lencs assassinaven els marxistes, nacionalistes i republicans mallorquins.

Visca la llibertat!

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

Venc mobles antics. Tlf. 981 867286.

Compro casa petita, pis o estudi a Menorca, preferentment prop de Ciutadella. Tlf. 93.432.04.19 correu electrònic: jsol12@pie.xtec.es

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines,

coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somneu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanitxera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que

si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Óscar, C/ Ausías March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97-07080 Ciutat.

En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és carnisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota morena per a compartir la vida. 619 881 154

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escrivu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Hola, al.lotes, noies, ragazzas. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjien conèixer al.lotes enroldades i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir i marxar i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escrivu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

Hola, soc un noi de 16 anys i estic interessat en cartejar-me amb gent que també defensi l'alliberament nacional dels països Catalans. M'agraden "Els Pets" "Brams" i "Jo t'ho diré". Enric Blanc. C/ Montcada, 1 - 08291 Ripoll.

A família amb al.lot entre 12 i 15 anys, que vulgui no passi l'estiu voltant pels carrers, matrimoni jubilat ofereix unes vacances pagades entre el 24 de juny al 10 de desembre, a canvi de petita ajuda en el manig d'una barca. Pot aprendre a navegar, pescar, fer immersió, anar amb bicicleta, etc. Oferim ambient familiar, serietat i possible respàs d'algun assignatura suspesa. Tel. 937 882 328.

COMUNICATS

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploatació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Rusinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vic.servicom.es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalus. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenians a Dita) de la Yenwa Andalusia. P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si queu rebre el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes q'enviar la direicion a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreú, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Panie-lo-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Rocai Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquéu-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

com/lluïta.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C *93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitam gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castell!! Vine a veure'ns!! Assagem els disabats a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuam alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passem d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adabtable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscribiu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeuvos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berri-papera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionària o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL, Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/estituats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Clases particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me Informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnat-44, Hent Frinaoudour, Pench'oad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC i SANT Lluc, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangelí segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Grups de llonguets, està molt interessat en crear una penya d'aficionats de l'equip de rugbi català USAP. Interessats cridar al 971 200 810. Lluís.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 planes 250 ptes. Col·labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessants cridar al 971 200 810. Lluís.

Menorquines i menorquins! per dir prou a l'asserviment colonial espanyol, organitza't i lluita amb el Col·lectiu Independentista de Menorca CIM. Per rebre informació, escriu a CIM - Bústia Postal 24 - 07700 Maó.

Família de Mallorca cerca al·lota (Au Pair) per tenir cura d'un nin de 2 anys a partir de la primera setmana de desembre del 99, durant un període de 8 mesos. Cridat a partir de les 20'30 al 34/971 757 831.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritadge Softail Clàssic. Model 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc embarcació Borràs 640. Bon estat i bon preu. Tlf. 971 865 405

Venc solar de 1.200 m². A la barriada de Bellavista, a ses Cadenes de s'Arenal. 8 milions de pessetes. Tlf. 971 441 629 - 971 441 289.

Benretornat Xirinacs

"TONI STRUBELL" <MMM@BEZEROAK.EUSKALTEL.ES>

Bentornat Lluís Maria et farem costat!

Feliç retrobada en l'obra de la seu que és desfer nostra complexa atàvic.

Quin nou raig de companyonia ara que t'has plantat de nou. Quin consol per al tros de freda paret que escalfares i que ara t'ajudarem a escalfar! Sempre el mateix mur on ahir com avui

murmurem el nostre esclavatge i tanta sinistra dependència. Ara toca fer-nos-hi forts fins que el murmurí reprès es faci bramol de convicció.

No tinguem por dels mofetes mai no n'aprendran del tot. Nous verins voldran destil·lar amb l'alambic massa vell del cinisme. Però el vidre s'esquerda i tot se'ls pot anar a les mans. Alarmats pel teu despertar reprenen amb deliri el mateix camí que ja els dugué a l'abisme a Manila i a l'Havana.

Des que et perdérem de vista el corc no s'ha aturat un instant. Quatre trets al sostre i ben harmonitzats ens encanonen fit a fit amb la democràcia dels tirans. De nou els mitjans delirants udolen pel nostre degollament.

Amb tu entre els nostres ben segur que els sabrem fer front.

Bentornat Lluís Maria et farem costat.

Vint-i-quatre anys no són res perquè som allà mateix! T'ho has rumiat com ningú i veient la nostra indefensió has pres el pas més generós. Ω

T.S.T. Santa Cristina d'Aro. 2.1.2000

Ma Fillola:

EN VICENÇ DE SON RAPINYA

Arreu de Mallorca hi han jardins curulls de flors fines, cap d'elles és tan Gentil, dolça, senzilla, i angelical com la meva nina.

Llana negra els seus cabells de coure la fesomia, les celletes petites de vellut fan mitges llunes. Els seus ulls són diamants nas i orelles joies fines, blanques perles té per dents els seus llavis són com préssecs, melmelada les genives.

A Mallorca per ben cert D'altres no en trobarien, més garrida i bona al·lota com n'Antonieta mia. Ω

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

Carrer de Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de Mallorca

OCASO

AGENCIA EN INCA I LLUCMAJOR

Llorenç Llobera Salom
Agent Afecte Representant

Carrer Sant Domènec, 15; 07300 Inca (Balears)

Tel. 971 50 56 14 Fax: 971 50 38 38

EP!!!

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

el lleu de tots mereix un respecte
FORA FUMS!

SERVIAUTO
ARENAL S.A.

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE

(Les lluites dels anys seixanta)

1969: La lluita per la independència dels Països Catalans. El front cultural antiimperialista

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

El llibre que estudiàvem en els anys seixanta

Però les eines intel·lectuals revolucionàries i antiimperialistes que posava al nostre abast Edició de Materials no consistien tan sols en l'autobiografia de Malcolm X. Si faig una ullada als prestatges on conserv els meus llibres més estimats n'hi podem trobar tota mena d'estudis cabdals per a una autèntica formació antiimperialista. Em referesc a "incunables" com: Ahmed Ben Bella de Robert Merle (1966); Vietnam: la segona resistència, de Wilfred Burchett (1966); Stalin: una biografia política, d'Isaac Deutscher (1967); Cartes sobre el Capital, de Marx i Engels (1967); Història del socialisme, de Jacques Droz (1968); Sud-Àfrica: nazisme i apartheid, d'Ania Francos (1966); La CIA, el Govern Invisible de David Wise i Thomas B. Ross (1966); Hongria 1956: socialisme i llibertat de François Fetjő (1966); El conflicte àrab-israelita, de J. P. Sartre (1967); Hanoi sota les bombes, de Wilfred Burchett (1967); Judici a Estocolm: Tribunal Russell de J.P. Sartre (1968); Retrat polític dels USA, de Pierre Domergues (1967); Mecanisme del poder en Amèrica Llatina, de Luis Mercier (1968); La Xina de Mao, de K. S. Karol (1967), etc, etc.

Ibn Khaldun i el naixement del Tercer Món

Després, indubtablement aprofundírem molt més en els clàssics del pensament revolucionari mundial (sense deixar de banda els utòpics de totes les èpoques i contrades, el primigeni cristianisme, fins arribar a estudiar les primitives societats preclassistes). Tot era útil per anar bastint una juvenil consciència antifeixista i antiimperialista en aquells anys de repressió i tenebror feixistes! Més

endavant (ja era l'any 1971) caigué a les nostres mans un altre clàssic. Em referesc a El nacimiento del Tercer Mundo: Ibn Jaldún, d'Ives Lacoste, editat en el febrer de 1971 per Edicions 62. Però parlar ara mateix de tots els llibres que serviren per a anar esmolant el nostre esperit de resistència antifeixista i anticolonial seria una feinada interminable! Quin és el llibre, la història, que no interessaven uns joves disposats a deixar la vida, en cas necessari, en l'intent de deslliurar el seu poble de l'opressió exercida per l'exploració capitalista -el treball assalariat- i per l'imperialisme -l'opressió de les nacions-?

La covardia i el reformisme de l'"esquerra" oficial europea

En el començament de l'article parlàvem de la importància que la vida i l'obra de Frantz Fanon tenguieren en la nostra formació de revolucionaris mallorquins compromesos amb la seva terra i el seu temps. Per la revolució africana, el llibre que l'any 1965 ens obrí les portes (juntament amb L'Imperialisme, fase superior del capitalisme i El dret dels pobles a l'autodeterminació, de Lenin) era un recull d'articles -la majoria publicats en temps de la lluita contra els francesos, a Algèria, i sense signar en el diari clandestí del Front d'Alliberament Nacional. Parlam de El Moudjahid en el qual Fanon va començar a escriure l'any 1952. Fanon és un exemple cabdal d'intel·lectual orgànic amb el poble del tipus que teoritzà Gramsci. Martiniquès, Fanon coneix en pròpia pell l'imperialisme (i, en especial, el propi imperialisme francès) amb el seu seguit de sobreexplotació socioeconòmica, alienació etnòcida, pressió política, racisme: la lluita del poble algerià és la seva lluita. D'ençà el començament de la guerra d'independència algeriana, Fanon, a més, descobreix la incon-

sistència de l'"esquerra" oficial europea i, especialment, dels pretesos "comunistes" o "socialistes" francesos que no entenen la lluita armada del poble algerià contra l'exèrcit ocupant francès i els colons de la metròpoli. Bàsic per a comprendre aquesta ceguesa és l'article "Los intelectuales de izquierda y la guerra de Argelia". Més endavant, Fanon analitza la importància estratègica de la lluita armada del poble algerià per la seva independència, i la guerra popular iniciada contra l'ocupant, com "el començament de l'alliberament de tot Àfrica" del colonialisme i del neocolonialisme. Seguint intuïtivament antigues concepcions de Parvus, Lenin i Trotski (la revolució russa no podia ser tan sols nacional: havia de ser el començament de la revolució mundial contra el capitalisme i l'imperialisme) Fanon teoritzava aproximadament el mateix parlant de la puixant guerra per la independència d'Algèria. És el moment en què escriu a El Moudjahid: "la revolució algeriana serà l'inici de l'alliberament d'Àfrica, o bé la revolució s'estancarà i degenerarà". Quines grans coincidències amb les anàlisi de Lev Trotski en La Revolució traïda! La revolució traïda era igualment un dels nostres llibres de capçalera en aquella època. Aquí el fundador de l'Exèrcit Roig analitzava l'abandonament dels ideals igualitaris de l'octubre soviètic per part de la nova burgesia "roja" (part de l'antiga administració tsarista, intel·lectuals burgesos, militars reaccionaris, etc, etc) que havia usurpat el poder al poble treballador.

Vietnam, Cuba i Algèria: exemples de lluita d'alliberament nacional

A començaments dels anys seixanta ja ens seduïa més -com a programa revolucionari- l'experiència vital dels pobles del Tercer Món lluitant, amb les

armes a la mà, pel seu alliberament, que no pas la buida xerrameca del reformisme carrillista, que des de Radio España Independiente exhortava a oblidar el passat (la guerra civil revolucionària, la guerrilla antifeixista, la fam, els empresonaments, els camps de concentració, les tortures contra el poble) i a la reconciliació amb els botxins dels pobles de l'Estat. Ahmad Ibn Bil-là (capdavanter de la guerra popular algeriana); Fidel Castro i Che Guevara (Cuba); Ho Chi Minh i Giap (Vietnam) esdevenien fars lluminosos en el combat per l'alliberament de les nacions oprimides per l'imperialisme capitalista. Per cert, i en relació amb la revolució cubana, K. S. Karol va escriure un gran llibre titulat Los guerrilleros en el poder (Seix Barral, 1972), encara avui de gran utilitat per qui vulgui copsar l'abast de la lluita d'alliberament nacional i social del poble cubà.

L'any 1955 la Xina (amb el suport de la Indonèsia de Sukarno, la Índia de Nerhu, l'Egipte de Nasser-al-Nassir, etc) posava en marxa la Conferència de Bandung, que la naixent Algèria i el Vietnam (tots els pobles just alliberats del colonialisme europeu) saludaven com el començament d'una nova era pel que feia a les possibilitats dels naixents estats antiimperialistes.

Cultura, religió i política dels colonitzadors: coartades ideològiques per al robatori i la tortura dels pobles oprimits

És dins d'aquests context que hem d'entendre la importància que, per nosaltres -en Frederic Suau, jo mateix- tenia, en els anys seixanta, donar a conèixer els grans pensadors de la lluita anticolonialista (especial-

ment Fanon i Malcolm X) a través de les pàgines de "Letras".

Aleshores just teníem vint anys i ens sorprenia la vitalitat d'aquests grans revolucionaris que il·luminaven (amb l'exemple de la seva vida i la seva obra) la tenebror de la dictadura del capital (el franquisme). Fanon és radical i creu en la justa violència del colonitzat en contra del colonitzador (en aquest cas la violència del poble explotat algerià contra l'exèrcit i altres forces d'ocupació franceses).

Fanon -i Sartre ho subratlla en el pròleg a Els damnats de la terra- creu que la "cultura" dels "occidentals", els subterfugis ideològics dels "demòcrates" i "esquerrans" europeus són això mateix: excuses de mal pagador per a no acabar de rel amb la injustícia radical del sistema colonial. Política, institucions, religions, "cultura" colonial burgesa, són per a Fanon i la major part dels dirigents i combatents del Front d'Alliberament Nacional algerià "una fulla de parra" que amaga el robatori de les riqueses naturals del poble oprimat: or, diamants, petroli, boscos, gas natural, matèries primeres de tot tipus que el lladre capitalista i colonial se'n porta a la metròpoli. Fanon explica que el panxamentisme de l'obrer i del pagès metropolitans amb el sistema d'opressió colonial ve donat pel profit econòmic que en treuen del manteniment d'aquesta situació injusta. Lenin ja havia fet la mateixa anàlisi en parlar, a mitjans dels anys deu del passat segle, del creixent reaccionarisme i conservadorisme dels sectors privilegiats de les classes populars britàniques (l'augment dels reformisme possibilista entre l'aristocràcia obrera) a conseqüència de la repartició d'algunes miques, producte de l'espoliació de les colònies britàniques tant a l'Àfrica com a Àsia.

Potser ens erràrem una mica en imaginar que tota aquella feinada de la lluita antifeixista arrelaria en la consciència dels nostres companys de generació. ¿Creença ingènua en la força de la raó i de la paraula? No ho sé. Crec que férem el que corresponia, fructificàs o no el nostre treball cultural. Ningú no podrà negar mai que érem a la trinxera, posant llambordes a la barricada en el moment en que pertocava fer-ho. Aquesta és la força que ens manté sempre fidels al nostre poble, al capdavant de la lluita anticapitalista i antiimperialista. Ω

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VI LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

De miralls i exorcismes

JOAN CABOT CALÇAPECU, ERC-MIGJORN

Ja hi tornam a ser. Com era previsible, la (pre)campanya electoral ha vingut marcada per una intensificació de la dialèctica habitual contra els nacionalismes alliberadors. Aquesta vegada, però, l'esperada marea dialèctica té un aspecte positiu: la incorporació de les illes Balears i del País Valencià a la llista negra de territoris amb presència "rebel" -ara, el jacobinisme espanyol reserva una part dels dards a fustigar la perifèria catalana: anam bé.

L'actual ofensiva de l'espanyolisme no presenta cap altra novetat: la resta és la lletra i la música de sempre, insistida fins a l'assaciament. Els motius de la cançoneta, de tant repetir-los, han esdevingut tòpics: i és precisament això el que els fa interessants, perquè el tòpic és un indicador de psicologia col·lectiva.

La qüestió guanya molt d'interès si observem que la llista de retrets que des d'Espanya es fa als nacionalismes sense estat constitueix un fidel autoretrat del nacionalisme espanyol: els nostres veïns de terra endins retreuen als altres nacionalismes tot allò

que ells practiquen de fa temps. Per exemple: el nacionalisme espanyol l'exerceix una colla de gent monolingüe que condemna, en els altres, qualsevol pretensió de monolingüisme -ni que sigui només virtual. També condemnen l'aspiració dels altres a decidir lliurement en el propi país, quan ells decideixen tranquil·lament a ca seva -i a més volen comandar a ca d'altri.

El mirall

Els nacionalistes espanyols tapen de llàstimes els nacionalismes emancipadors amb una llarga col·lecció de retrets, sense adonar-se que en realitat es descriuen a ells mateixos (talment com si es contemplassin en un mirall, projecten els propis defectes sobre els altres). Els agrada dir-nos que som insolidaris, excloents i estrets de mires -i coses més gruixudes!- i ens ho repeteixen amb una insistència obsessiva. No saben veure que els insolidaris són ells, perquè es neguen a ajudar uns pobles castigats llargament per poders opressius, amb llengües malmeses per segles de persecució.

Tampoc no s'adonen que els excloents són ells, perquè es neguen a incloure, en el seu projecte d'estat, cap altra identitat cultural i nacional que no sigui la seva. I resulta que l'estretor de mires que atribueixen als altres els escau precisament a ells, incapaços de pensar en un projecte d'estat que vagi més enllà de les fronteres espanyoles, quan els nacionalistes sense estat ens preocupam -entre altres coses- del nostre encaix en el marc europeu, amb tots els canvis de mentalitat i de terminologia que això comporta.

El nacionalisme espanyol, en definitiva, projecta els propis dimonis sobre els altres nacionalismes, perquè així s'estalvia de fer cap anàlisi racional ni cap mena d'autocrítica. Es postulen uns enemics "interns" que encarnen les malures de l'Espanya de sempre, i d'aquesta manera els espanyols practiquen una mena d'exorcisme que els fa sentir immaculats, nets de culpa. Els mecanisme mental és més vell que el cagar: els dolents són els altres, i per tant qualsevol temptativa de judici o operació de càstig consistirà sempre a tirar pilotes "fora".

El limb

Convé observar que, en la mentalitat espanyola, els catalans som "de fora" o "de dins" segons les conveniències de cada moment. A l'hora de pagar

impostos, som "de dins"; a l'hora d'atribuir culpes, som "de fora". Som, idò, una gent que habita en una mena de *limb*, una boirosa ubicació que permet als espanyols d'utilitzar-nos per al que convingui en cada cas: ara fem de boc expiatori, ara de motor econòmic; ara som el fenici usurer, ara garantim la governabilitat; ara som intolerants i agressius, ara som cosmopolites i europeus; ara maltractam els castellanoparlants, ara som persones cultes i refinades... En el *limb*, tots els papers de l'auca poden ser avinents... i tots els mites, mentides i deformacions hi són factibles.

En la cosmovisió espanyola, els catalans som una cosa semblant a allò que els ciclops representaven per als grecs antics: uns éssers mítics, estranys, afanyosos, deformes, imprevisibles, que tan aviat podem ser portadors de benifets insospitats com de malvestats administrades amb traïdoria. Per això, sempre que ens miren, aixequen el garrot. I, com que som suspectes de "deslleialtat", qualsevol cosa que deim l'encaixen amb incredulitat o desconfiança. No som gent de fiar.

L'al·lèrgia

En l'esquema mental espanyol, els nacionalismes sense estat no són una mostra genuïna de la diversitat cultural i

nacional de l'estat, o una expressió democràtica de la voluntat de permanència de pobles que han sobreviscut al projecte jacobí d'uniformització i ofec de les cultures no castellanes. Ni pensar-ho! Els altres nacionalismes són vistos com un virus que cal fumigar, com uns grans pudents que convé extirpar, com unes doloroses morenes que s'han de rebentar perquè el cos (espanyol) recuperi el benestar.

La cultura espanyola és així d'al·lèrgica a la diversitat, i això no ho ha modificat en absolut el famós (i fracassat) *estado de las autonomías*. Quan Joaquín Almunia, volent ensabonar l'electorat espanyol, compara la *kale borroka* amb la normalització del català, demostra que vint-i-cinc anys de postfranquisme han estat talment això: postfranquisme.

Sentir parlar a diari els senyors Aznar i Almunia sobre la immutabilitat de l'estat i el perill dels nacionalismes serveix només per constatar que som allà on érem fa noranta anys, quan el Congrés dels Diputats espanyol clamava contra l'oficialitat del català, bramava contra l'autogovern de Catalunya, i posava el crit al cel perquè la Mancomunitat catalana havia creat l'Institut d'Estudis Catalans (que de Madrid estant era vist com una expressió feridora del "separatisme català"). Espanya és, de fa segles, la repetició d'ella mateixa. Ω

Dites relacionades amb el vi

El vi, poc és triaca i molt és verí.
El vi, si no es pot orinar, resulta verí.
Els cargols són agulles d'enfilars vi.
Els enemics de la bossa: vi, tabac i dona.
Els moliners quan tenen aigua beuen vi.
Els vapors del vi fan dormir.
En aquest món mesquí quan tenim pa no tenim vi.
En gent de vi, ni tarda ni dematí.
En l'hivern, bona sopa i vi calent.
En mullers i en vi, s'avança camí.
En setembre, les cabres a la serra i el vi a la gerra.
En tot es fa trampa, menys en el vi que s'hi posa aigua.
En una casa per estar-hi bé, el pa, el vi i l'oli ho han de fer.
Entre gent de vi, ni tarda ni de matí.
És com el bon vi, que entra molt bé, i després esgarropa.
Escampar vi, bon destí; escampar sal, mal senyal.
Escudella i vi fan bon sagí.
Espluga de Francolí, carquinyolis i bon vi.
Ésser home de vi.
Estudiant de medicina confon el vi amb l'orina.
Fer cara de vi.
Ferida dolenta, la que el vi no la renta.
Fes veremes en temps eixut i tindràs el vi pur.
Fígues i aigua, molt enlaire; figues i vi, molt pel camí.
Fígues i vi, mort de camí; figues i aigua, mort enlaire.
Fins a Sant Joan, tot vi és rabadà.
Fins a Sant Martí tothom qui vol beu vi; de Sant Martí enllà en beu qui n'ha.
Fins per Sant Pere, el vi enrrera.
Fins que Sant Urbà no és passat el vi no és assegurat.
Força i vi mal es varen avenir.
Fred d'abril, no faltarà pa ni vi.
Fuig del vi si vols ser bon veí.
Garnatxa de l'Empordà, és el vi millor que hi ha. Ω

Amics d'en Frank Dubé

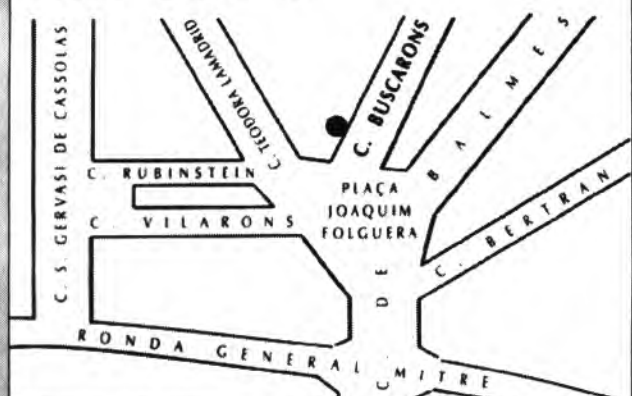
Bar Musical Frank Dubé

Carrer Buscarons, 24

Els divendres, dissabtes i vigílies de festa, a partir de les 23'30, prèvia reserva de taula al 932 111 495 els amics d'en Frank Dubé, aquest monstre de l'espectacle, (Xou man, còmic, cantant i músic barceloní, deixeble i col·laborador del Professor Carles M. Espinalt, baula que el va unir als Macià, Rovira i Virgili, Valentí Admirall, Batista i Roca, Joan Ballester, Serra i Moret, Francesc Pujals...) se reuneixen al seu local del carrer Buscarons de Barcelona, per a veure el seu ídol. El club està obert a tothom i agrupa un grapat d'amics i amigues d'en Dubé per a sopar i explicar acudits (els músics) i cantar (la resta) mentre l'amfitrió adelita el personal amb el seu ingeni.

C. Buscarons, 24

(tocant Carrer Balmes i
Pça Joaquim Folguera)
08022 BARCELONA
Telèfon 211 14 95

Racisme i xenofòbia: dreta i esquerra, responsabilitat compartida

PER JOSEP SERRA. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

Els esdeveniments polítics a Àustria marquen un camí en l'avanç de la ultradreta racista i xenòfoba, emperò els fets de El Ejido són un exemple pràctic del mateix fenomen i han estat políticament reduïts a la seva mínima expressió.

No vull pensar què hauria passat si uns fets semblants haguessin succeït a Muro, a Camprodon, a Sant Ferran de Formentera o a Tremp, perquè tenc l'absoluta convicció que els mitjans de comunicació espanyols ens haurien tractat com a explotadors vils i despietats i ens haurien utilitzat com a mostra de la perillositat del nacionalisme ètnic, que és precisament el que els seus connacionals practiquen (com hem pogut veure a El Ejido o bé a Terrassa o a Madrid).

Nosaltres no ens hem mostrat en cap moment perillosament agressius per als forasters de qualsevol procedència que han trepitjat el nostre país: no hem provocat accions violentes contra la integritat personal dels nous residents, siguin d'on siguin, siguin com siguin (alemanys o nigerians, rics o pobres).

I aquí és on tocam el moll de l'os, perquè els governants espanyols podrien fer una mica d'autocrítica i plantejar-se perquè els brots xenòfobs de Terrassa són efectuats per espanyols, exactament com -més òbviament- els de Madrid o bé els més recents de El Ejido.

Els governants espanyols

hauran de reconèixer tard o d'hora -si no els fets tràgics els ho recordaran insistentment- que la medicina que ara propugnen per als treballadors immigrants (integració, integració i integració) no sembla que la vegin bona per a ells mateixos: ara ells volen integrar els immigrants de El Ejido, pretenen integrar els immigrants a la cultura espanyola seva pròpia, però no contemplen la integració dels seus connacionals desplaçats a Mallorca, València o Girona a la cultura nacional nostra pròpia, de manera que la bona medicina que ha de fer bons els altres per a ells és pitjor que l'oli de bacallà.

La dreta, en aquest tema, es mou preferentment en funció d'interessos econòmics a curt termini i deixa la solució a qualsevol problema que es pugui plantejar a una decisió terapèutica puntual en situacions d'emergència consistent a tallar i cauteritzar, que en espanyol en diuen molt clarament "cortar por lo sano": ara necessitam mà d'obra barata externa i no hem de mirar prim i el dia que no ens faci falta els expulsam per il·legals o per qualsevol altre motiu -que sempre se'n troben, pensen. Són uns inconscients i tots ho pagarem.

L'esquerra, emperò, no s'ha atrevit a enfrontar-se a unes onades de creixement econòmic profundament desestabilitzadores dels ecosistemes humans i sembla haver trobat la resposta en el

lema "solidaritat" (la versió moderna de la tradicional "caritat" cristiana), sense plantejar-se que els conceptes són molt bonics però que serveixen de ben poca cosa si no van acompanyats de la corresponent activitat pràctica: Què han fet des del PSOE (o des del PSIB, tant se val) per "integrar" els forasters dels seus espanyolíssims feus de Calvià o Son Gotleu, on fan mítings de reafirmació nacional espanyola, en la mateixa línia dels plantejaments indistints i insensats de Almunia o de Aznar?

Qui es pensi que fent tallers de *multiculturalitat* i col·loquis sobre *solidaritat* a les escoles s'avançarà pel difícil camí de la solidaritat entre humans sense possibilitats de tornar enrere va ben desencaminat, com ho estan mostrant els greus conflictes que tenen lloc arreu d'aquest planeta, on comunitats humanes heterogènies que han compartit territori durant motissims d'anys s'enfronten en sagnants conflictes i es separen com l'aigua de l'oli en un tres i no res.

És a dir, que "integració" segueix essent la paraula màgica, gairebé sagrada, però integració per a tothom qui crea una situació social disfuncional i potencialment problemàtica: integració per als magribins de sa Pobla, els espanyols de Calvià o els alemanys de Cala Rajada, com a garantia de respecte i com a marca de multiculturalitat.

La creació de grups homogenis a zones contigües sense la corresponent i suficient informació mútua és una bomba d'explosió retardada, especialment quan els factors econòmics fan que els distints grups lluitin per uns mateixos recursos escassos.

Com a mesura preventiva, i no crec que sigui falsament alarmista, la dreta i l'esquerra, l'autòctona i la forastera, haurien de plantejar-se molt seriosament l'establiment de mesures profilàctiques per aconseguir que un probable decreixement de l'activitat econòmica a Mallorca no acabi en enfrontaments entre forasters del sud de diverses procedències (inclosos els espanyols, evidentment). Ω

Comiat

Definitivament et dic adéu.

Espanya dels imperis: ho he decidit serenament.

Temps ha, potser, embabaiats per un cúmul d'història

I res de res d'allò que hauríem de saber

-allò ben nostre-, o potser embadalits

amb un possible acord o l'entesa

fal·laç, ens mantenim resignats.

Ja fa, però, un munt de segles

-som el seixanta-sis del segle vint-

que estens els llargs tentacles i ens ofegues,

que lluites amb la gran energia dels imperis,

perquè tu ets un imperi, no en tinc dubte,

sense respecte a res, i ara contra corrent.

Definitivament et dic adéu!

M'acomio de tu. Hi ha massa sang vessada,

Hi ha massa injúria i massa greuge,

I massa sofriment, al capdavant estèril.

Perquè ni tu -cavaller de Castella

amb creu i daga-, ni nosaltres plegats

-ramat d'ovelles esquilades-,

no podem anar junts. M'allunyo de tu!

Prefereixo lluitar per la pau

i amb els éssers que l'estimen, la pau.

Prefereixo de crear el futur d'un país

i deixar-te. Apa, adéu!

I ara pensa en els teus,

En els qui, farts de pena, van errants i perduts,

En es qui, morts de lluita, es roseguen els punys;

aquests són els teus fills,

els únics que t'estimen. Deixa de guerrear

I allibera'ls d'un cop. Jo me'n vaig!

Vull viure en pau a casa, vull morir esgotat

Construint Catalunya. I res més!

Potser un dia ens veurem: Déu et guardi,

Et diré: com et va? Però, mentrestant: a casa!

Hem lluitat massa tems al replà,

I tot és ple de teranyines.

Definitivament et dic adéu!

T'ho dic sense rancor, somrient

Darrera del cancell, mentre poso la balda.

Cada diumenge, a les 12 del migdia, a la Plaça de Sant Jaume, a l'entorn de Lluís M. Xirinacs, trobada de poesia per la Independència. Cap a l'Assemblea dels Països Catalans. Campanya: Un Poema és un combat. Un crit per la llibertat. Ω

SR. ZAPLANA: LE PEDIMOS AYUDA INSTITUCIONAL PARA PROTESTAR EN DEFENSA DEL VALENCIANO SEMIANALFABETO LLENO DE CASTELLANISMOS QUE NO HABLAMOS NINGUNO DE LOS QUE LO DEFENDEMOS.

Viñeta de Lluïset sobre Juan García Santandreu, líder del GAV.

RECORDA

Quan hakis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent

EL PAÍS HO NECESSITA

CRÒNICA DE LA TRANSICIÓ

1976-77: els franquistes reciclats i la burgesia dirigeixen el procés de reforma (II)

A partir del Congrés d'octubre de 1974 a Suresnes -amb l'aprovació dels seus protectors alemanys i nord-americans- la nova direcció del PSOE (els Guerra, González, Múgica, Bustelo, Yáñez, Redondo, Castellano, etc) proven de donar-se una aparença de partit d'esquerra, "obrer" i "socialista". Dissimular la seva autèntica naturalesa socialdemòcrata i pactista per a enganyar millor al poble treballador que, en aquells moments, començaments dels anys setanta, estava portant una ofensiva radical contra la dictadura.

Es tractava de fer creure a la gent que ells també eren tan revolucionaris com el poble que lluitava en el carrer contra el feixisme. No podien dir de cop que no eren marxistes revolucionaris, que no creien en l'autodeterminació de les nacions oprimides, que no eren republicans, que acceptarien els límits que imposassin els homes del Movimiento comandats per Suárez i la vella dreta franquista reciclada (Fraga, Torcuato Fernández Miranda, etc). D'haver-ho dit, ningú no els hauria fet cas. No haurien servit com a instrument de la burgesia per a fer combregar la gent amb les rodes de la reforma del sistema.

Després del Congrés de Suresnes, el PSOE, promocionat a tots nivells -tant per la premsa oficial com, a nivell internacional, per tots els mitjans d'informació de l'imperialisme- organitzà la Plataforma Democràtica i inicià converses al nivell més alt amb els franquistes que portaven endavant la maniobra de la transició.

En Carrillo feia el mateix amb la Junta Democràtica. Finalment, les dues organitzacions acabaren unificant-se en un altre fantasmal organisme que no serví per a avançar en la lluita per l'autodeterminació i el socialisme entès com a poder del poble treballador. Coordinació Democràtica (o Platajunta, es va anomenar l'ocasional invent dels reformistes) només durà fins que els franquistes obrien les finestretes de la legalització dels partits. Després tot foren corregudes a veure qui era legalitzat primer. I ningú no pensava si l'altre soci de la Coordinació era legalitzat o no. En el fons, cada u només mirava per ell, i si els altres no podien concórrer a les properes eleccions que preparaven els franquistes, molt millor! Hi hauria més escons per a cada partit acceptat!

Evidentment, cap partit revolucionari (especialment els maoistes del MC, PTE o ORT, els consellers del tipus POUM, OEC o Acció Comunista (AC), els trotsquistes del PORE, la LCR o la Lliga

Comunista, no vàrem ésser legalitzats. Tampoc no esperàvem que el carrillisme o la socialdemocràcia fes res en favor nostre. Com en temps de l'assassinat d'Andreu Nin en mans del P"CE-PSUC l'any 1937, nosaltres ja sabem que el carrillisme feia córrer entre els seus militants que els comunistes érem agents del franquisme. Típiques brutors del degenerat estali-

nisme illenc i estatal!

En aquestes demencials corregudes vers la legalització donada des del poder, aquestes fantasmagòriques "coordinadores" es dissolgueren com un bocí de sucre dins d'un tassó d'aigua.

Ningú parlà mai més de "obrir un procés constituent a l'Estat espanyol".

En el fons, malgrat que els revo-

lucionaris no estiguéssim d'acord amb la simple democràcia formal que ofería la pactista oposició, el cert era que una ruptura conseqüent amb el franquisme significava que la nova legalitat democràtica no tendria res a veure amb la pretesa reforma feta des de la "legalitat" del règim (que finalment fou la posició que va triomfar l'any 1977).

Si els membres dels inútils orga-

nismes superestructurals (la lluita de debò la portava el poble en el carrer i pagava amb desenes de morts el seu desig d'autèntica llibertat) haguessin estat mínimament conseqüents amb les idees que de paraula deien defensar, no haurien acceptat mai la reforma del sistema que s'anava imposant amb llur còmplice aprovació.

Era demanar massa! D'aquestes estranyes reunions i conxorxes entre pretesa oposició i els franquistes en parla sovint Lluís Maria Xirinacs en els seus llibres La traïció dels líders (I i II), editats a Llibres del Segle (Girona, 1994). Ω

(Fons de Documentació Antifeixista-FDA)

Connexió mediterrània

El dia 5 de febrer es va presentar a València la coalició electoral ERC-Front pel País Valencià, que suposa que al país germà els nostres connacionals ja tenen dreta i esquerra política, com va indicar en el seu parlament Joan Puigcercós, candidat al congrés espanyol per la circumscripció de Barcelona.

Però la idea d'aquest article no és parlar de Països Catalans des dels plantejaments d'Esquerra Republicana, sinó que l'origen cal cercar-lo en un llibret informatiu que vaig agafar del mostrador de *Air Europa* on figuren els vols d'una sèrie de línies englobades sota la denominació *connexió mediterrània*.

Quan els independentistes de l'esquerra nacional parlem de Països Catalans, a molta gent li sembla que estam inventant qualque cosa nova -o bé que som uns somiatruites idealistes que no tocam de peus a terra- i no s'ho creuran maldament els ho prediquin damunt set trones.

Ara bé, que una empresa

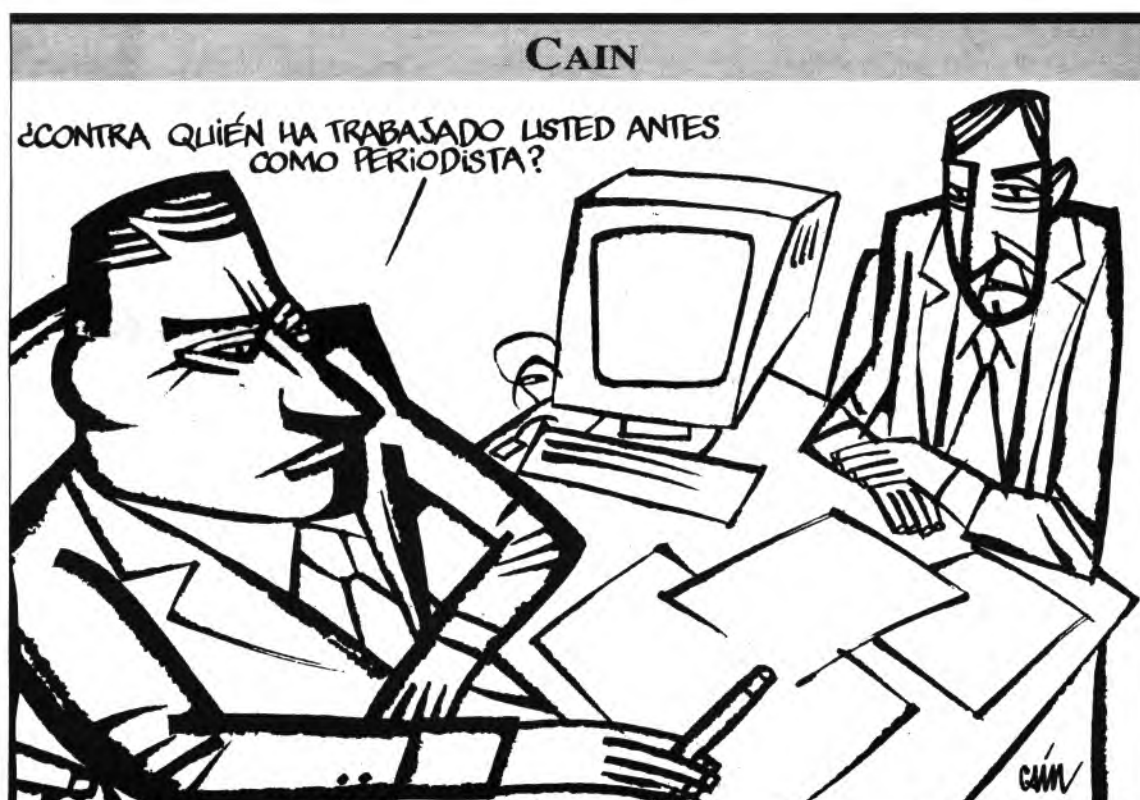
com *Air Europa* estableixi connexions amb vols regulars en una línia exclusiva que enllaça els aeroports de Palma, Barcelona, Eivissa, Menorca, València i Alacant ja són figures d'un altre paner: això té una rellevància pedagògica semblant al fet que els empresaris illencs diguin que els diners de l'ecotaxa han de sortir de Madrid, perquè els nostres impostos són més que suficients per fer front a les urgents necessitats d'atenció mediamèntal, la qual cosa és tan certa que només la poden posar en dubte els polítics espanyolistes que no volen enfrontar-se al govern central per la part que els pertoca (ara o en el futur).

Per què una connexió aèria només catalana? Molt senzill, perquè som un poble amb unes formes de treballar, de consumir, d'estalviar i d'invertir que afavoreixen el creixement econòmic, la petita i mitjana empresa, la creació de llocs de feina, un poble prou obert i tolerant com per atreure forasters de la nostra latitud i del nord i del sud,

aspectes que comporten en conjunt una notable mobilitat de persones i de mercaderies per satisfer les necessitats d'aquest mercat dinàmic de productes, béns i serveis.

Això també ho va entendre perfectament una altra gran empresa que va intervenir en un mercat abans també monopolitzat, en aquest cas per *Telefónica*: des de *Retevision* (en absolut sospitosa de tendències nacionals secessionistes) varen deixar la tria d'idioma d'informació als usuaris, sense caure en la inútil paperassa bilingüe, de manera que jo rep la informació només en català (per què l'hauria de rebre també en espanyol si ja entenc la meua llengua, com és obvi) i ells s'estalvien la feina d'una traducció innecessària que a més d'embullar el lector comporta un consum extra de paper i de tinta (és a dir, un procediment antieconòmic i antiecològic el practicat per *Telefónica*). Ω

Josep Serra
President d'ERC-Mallorca

SI T'HA
AGRADAT
AQUESTA
REVISTA NO ET
TALLIS I
TELFONA AL
971
26
50
05
I LA
T'ENVIAREM
CADA QUINZE
DIES

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

La dictadura moria matant (1974-1975)

Pel 1974 el règim havia nomenat president del govern el "carriquer de Màlaga", Arias Navarro, que guanyà aquest malnom a causa de la ferotge repressió contra els republicans que exercí a la ciutat andalusa. El dia 12 de febrer hi hagué el cèlebre discurs que consagrà el fantasma "espíritu del 12 de febrero". Fou una famosa provatura fracassada de seguida. Es tractava de permetre certes "asociaciones políticas" -tot respectant els "principios fundamentales del Movimiento"- que, en opinió dels feixistes, haurien d'ajudar a aturar l'onada de mobilitzacions populars que sacsejaven l'estat. El 12 de Febrer del 74 fou una nit força tenebrosa. Jo no tenia televisió i vaig anar a sentir i veure el discurs del "carriquer" a casa dels arquitectes Guillem Oliver i Neus Inyesta, prop de Llibres Mallorca. Amb en Guillem i na Neus (i altres companys antifeixistes) havíem fet nombroses pintades contra la dictadura pels carrers de Ciutat. També repartíem fulls contra els assassins de la dictadura per barriades de Palma. Però aquell nit no haví-

em de sortir al carrer. Volíem sentir el "carriquer de Màlaga". Sopàrem de pa amb oli i pemil en silenci, mirant la pantalla del televisor que reflectia -en blanc i negre- el rostre sense ànima del botxí. Havia travessat una ciutat trista, deserta. Anava capbaix, demanant-me quan ens seria possible assolir la llibertat per la qual havien donat la vida tants de companys, herois anònims de la resistència, dels quals ens sentíem hereus i continuadors. Una vegada escoltat el discurs constatarem que no podíem esperar res -talment com suposàvem- del règim franquista. La llibertat i el socialisme només vendrien portats per la lluita popular, o no vendrien. Pel març, el govern "aperturista" dava garrot a l'anarquista Puig Antich; pel setembre de l'any següent, després del decret antiterrorista (una llei que permetia matar a voluntat qualsevol membre de l'oposició), foren afusellats per la Policia Armada i la Guàrdia Civil cinc joves militants antifranquistes: tres membres del PCE(m-l) pro-albanès i del FRAP, i dos d'ETA. La dictadura

feixista moria matant. Fou un any de nombroses accions, quasi diàries en contra el règim. Les organitzacions anti-règim estaven en plena febre revolucionària. La llista dels partits -uns lluitant per la reforma del franquisme, altres pel socialisme- que editàvem octavetes, publicàvem revistes i muntàvem accions era quasi infinita (AC, MCE, OCE(br), OEC, PCE, PCI(l-p), PCE(m-l), PORE, POUM, PSAN, PSAN-P, PSOE, PSP, PTE...).

El primer de maig del '75 havia de ser sonat. En Jaume Bonnin, un bon amic que militava en el PCE i que no podia consentir que jo treballés per a l'esquerra revolucionària, em donà la llauna un parell de dies fins a convèncer-me per anar amb un "comando" d'"independents" (es a dir, no sotmesos a la disciplina del PCE) a fer les pintades rituals que fèiem tots els primers de maig. En qüestió d'activitats contra la dictadura mai no he mirat prim i, sense ser sectari, m'apuntava allà on hi havia més acció. Aquesta vegada vaig acceptar amb la condició de tenir lli-

Guillem Oliver (en el centre, el quart des de l'esquerra) i Neus Inyesta (la primera de la dreta). Els dos arquitectes lluitaren activament contra la dictadura feixista. Fotografia de començaments dels anys setanta (feta a Valldemossa).

bertat absoluta amb el que feia a les consignes a pintar.

Vaig sortir, doncs amb el grup d'en Jaume Bonnin i, amb espray, ens passàrem un munt d'hores pintant per la barriada de General Riera, Magisteri, fins a la plaça de Toros. Les consignes que vaig deixar marcades a les parets no eren les del PCE (ells només tenien ordres de pintar "Visca el primer de maig!"). Jo hi afegia "Visca el

Primer de Maig...Roig!" o diferents "Visca la República!", frases que eren considerades molt extremistes pels carrillistes. Un dels contactes de seguretat era veure'ns a determinades hores a la gasolinera de la carretera de Valldemossa. Allà vaig trobar en Sebastià Serra, posant benzina i amb cara de preocupació, vigilant la feina. Ω

Miquel López Crespí

El Trot es cosa nostra Actuació de cavalls mallorquins a l'estranger

MIQUEL ALEMANMY I BATLLÉ

Poc dies després de que es celebrés la Diada de Sant Sebastià, una expedició de aficionats mallorquins marxà cap a França per gaudir de la correguda més important del trot mundial: el Gran Prix d'Amérique, que es celebrà al hipòdrom de Vincennes de París el passat 30 de gener.

En aquesta correguda, triomfà el cavall "Général du Pommeau", que va ser conduït per Jules Lepennetier.

En aquest mateix hipòdrom, dos germans mallorquins de Cala Rajada corregueren el dia abans del Gran Prix d'Amérique. Foren Isabel i Antoni Garau Fullana, dos destacats jockeys del trot mallorquí. Amb ells partí cap a la Capital de França el seu millor cavall: "César de Saint Pol", que tant de goig els ha donat.

Antoni Garau menà "César de Saint Pol" a una correguda conegu-

da com el "Prix de Luxembourg". No tingué gaire sort, degut a que acabà en onzena posició, malgrat a que durant uns breus segons ocupà el cap de la cursa. Isabel Garau, germana de Antoni, participà en el Prix de Saint Claude, menant un cavall anomenat "Dakir de Biche". Isabel no pogué participar degut a que aquest equí llança Isabel per terra, galopant de una manera desbocada pel recinte hípic de Vincennes.

La jockey mallorquina no tingué lesions greus i es recuperà tot d'una.

La presència dels germans Garau Fullana va cridar molt l'atenció del mitjans de comunicació de trot francesos, tant que un canal de televisió els va fer una entrevista al mateix plató que disposa a Vincennes.

La tornada de aquest dos germans als hipòdroms mallorquins fou un

èxit. Isabel disputà una correguda a Manacor amb el cavall "Black Atout" el dissabte 5 de febrer, quedant tercera amb un temps de 1'18"6. "César de Saint Pol" i Antoni Garau participaren al Criterium de Hivern, prova que varen guanyar.

Una egua mallorquina, propietat de la quadra "Ses Comes" que es diu "Classical Action" marxà cap Alemanya, al hipòdrom de Hamburg per corre en unes quantes corregudes. El seu jockey habitual Gabriel Pou, viatjà cap aquest país per poder conduir la. Aquest producte nat a Mallorca, començà bé. Ara, en aquest moment segueix en aquesta ciutat alemanya, sense tenir sort.

Esperem que torni guanyar o quedar ben classificada com ho feia als hipòdroms mallorquins. Cal que "Classical Action" pugui tornar a guanyar amb el "Au Félix".

Aniria bé pel bé del trot de Balears que productes nostres nascuts en aquesta terra o criats aquí puguin sortir fora de Mallorca i tornin amb alguna victòria.

Així els hi donarà prestigi i els seus propietaris i menadors estaran molt contents de aquests animals. Ω

El futbol de Primera

El F.C. Barcelona, va guanyar amb tota la comoditat per 4 gols a 0 al Valladolid. Rivaldo va despertar i va ser l'autor de dos, els altres dos els van fer Ronald De Boer i Kluivert. Aquest resultat llença optimistes perspectives de cara al proper derbi amb el R. Madrid, on hi haurà la segona posició del campionat de lliga en joc.

Repartiment de punts a l'Estadi de Mestalla, on el València C.F. i el R. Madrid van empatar a un gol, en un partit on cada equip va tenir una part de dominis. El

gol valencianista el va marcar Illie al minut 35, i al segon temps va empatar el partit als 58 m.

Un bon resultat, és el que va aconseguir el R.C.D. Espanyol, a l'empatar a un gol al Vicente Calderón davant l'Atlético de Madrid, en un partit poc vistós, però que va aconseguir els seus propòsits. Tamudo va fer el gol al minut 54.

El R.C.D. Mallorca va guanyar pels pèls, als gallecs del Celta de Vigo, 1-0. Va ser un partit amb molt poca història, disputat a l'es-

tadi de Son Moix. El gol que va arribar al temps de descompte, el va aconseguir, un cop més, en Diego Tristán.

Un diumenge gloriós, aquest tercer del mes de febrer en que les forces catalanes guanyen a tots els fronts. És la guerra moderna. Una guerra incruenta com la de les eleccions que s'acosten. Tant de bo que els illencs obriguem els ulls i votem partits d'aquí. Ja ho sabem: són ERC, PSM i UM, enfront dels partits espanyols: PP, PSOE i EU.Ω

Setmana del Llibre en Català

L'XI Setmana del Llibre en Català (de dia 24 de febrer fins dia 5 de març)

La llibreria Quart Creixent organitza presentacions de llibres de Lluç Matas i Miquel López Crespí.

Teatre Magisteri realitzarà un muntatge poètic de Miquel Bauçà.

Segons informa l'editor Francesc Moll, del Gremi de Llibreters, l'edició d'enguany de la Setmana del Llibre en Català ja no serà a la sala Corbada de l'Escorxador. Diu Francesc Moll que aquesta sala ja havia quedat

petita. Ara, amb el més de 2.000 metres quadrats del recinte firal Fires i Congressos de Palma (Ifibal) els editors tindran la possibilitat d'augmentar el nombre de llibres a

exposar. Igualment es podrà millorar l'estructuració dels estands, i el més important, facilitar l'accés als visitants interessants en la nostra cultura.

Aquest any la Setmana del Llibre en Català oferirà un acte especial dedicat a la memòria del

gran escriptor valencià Enric Valor (al qual l'Estel dedicà les seves pàgines centrals recentment). Hi intervindrà de forma destacada Josep Grimalt, professor de la UIB.

L'XI Setmana del Llibre en Català obrirà les seves portes dijous dia 24 de febrer fins dia 5 de març.

En el programa d'activitats que la llibreria Quart Creixent ha dissenyat en el marc d'aquesta Setmana del Llibre en Català hi ha la

presentació dels llibres Dos Mariboros, de Lluç Matas i del poemari Record de Praga de Miquel López Crespí. El Teatre Magisteri realitzarà un muntatge poètic de Miquel Bauçà. Ω

(Redacció)

Francesc de Borja Moll Marqués.

Pere Felip i Buades: Cap de llista al Congrés per la Coalició Treballadors per la Democràcia

“El nacionalisme illenc ha de donar una passa cap a postures més radicals”

-Senyor Pere Felip; el fet que la vostra candidatura i la vostra opció personal presenti en aquestes eleccions una clara postura de defensa de la independència del país —de tot el país on es parla català—, enfront de la manifesta opressió que patim per part de l'Estat espanyol, pot ocasionar la dispersió del vot nacionalista a les illes?

-No ho sé. En tot cas, no és aquest el plantejament de la nostra candidatura, sinó que creiem necessària la nostra presència a aquestes eleccions per tal de donar testimoni de la nostra ferma convicció que el nacionalisme illenc ha de donar una passa avant cap a postures molt més radicals. Nosaltres creiem que la defensa de la nostra terra necessita avui postures més fermes i compromeses que aquestes que tenen els partits nacionalistes de les illes. Volem donar testimoni a la nostra gent de l'urgent necessitat d'aconseguir la independència política d'aquesta gent que no ens tracta amb equitat i justícia i no respecta les nostres costums, la nostra cultura i les nostres tradicions, que ens xucla el nostre patrimoni, i se'n duu el botí pirata a terres llunyanes poblades de gent que no mostra cap sensibilitat al nostre fet cultural i lingüístic, ans al contrari, mostra una vertadera hostilitat agressiva.

Nosaltres, amb la nostra presència a aquestes eleccions, volem testimoniar que a les nostres illes hi ha gent que diu: Basta! Basta de tanta agressió a la nostra llengua, de tant de robo i escarni, de tant d'engany i corrupció, vengui d'Europa, d'Espanya o d'aquí mateix, perquè hi ha gent que viu entre nosaltres com autèntics esquirols l'allò que és i representa ser català, de pertànyer a una nació que res te a veure amb un poble que pretén integrar-nos al seu des de fa 286 anys, a les bones o a les males.

-A quin poble us referiu?

-Des de fa quasi tres segles volen fer de nosaltres andalusos en lo cultural i castellans en lo polític. A això, *ellos*, li diuen España. *Ellos* són els qui veuen fantasmes en tot allò que sia català, basc o gallec. No ho entenen o no ho volen entendre i per això ho ataquen, perquè és gent que tem allò que ignora. Aquests són els nacionalistes espanyols. Ara s'hi han afegit els alemanys i altres pobles centreeuropeus que també cerquen acabar amb nosaltres com a poble. Els molesta, els els empipa, els enutja que no siguem castellans i faran tot el que estigui al seu abast per esvair-nos com a poble.

Davant aquesta realitat, la nostra única defensa possible és aconseguir la independència. Ω

Presentació del nou rabí a la sinagoga de Palma

PER MARINA FERRÀ
HAMELYNCK

El dilluns 31 de gener a la sinagoga del carrer Monsenyor Palmer de Ciutat de Mallorca va tenir lloc la presentació del nou Rabí de Palma, Dr. Aaron Katz, en presència del senyor ambaixador d'Israel, Herzl Inbar. La cerimònia em va emocionar especialment, tenia ganes des de feia temps de veure com havia quedat la sinagoga després de la reforma, el darrer pic la vaig visitar quan es celebrà el funeral del primer ministre Isaac Rabin, al cel sia, definit pel R. Levinson com a màrtir de la pau, en aquell temps la sinagoga era com a més estreta, després de la reforma, dóna la sensació de més amplitud, a la paret hi ha una inscripció en hebreu d'una oració que fa referència a la ciutat de Jerusalem, motiu d'espera per als jueus de la diàspora, mirant

tota la simbologia el cor em batega més fort i sento una tremolor per tot el cos. El senyor ambaixador Herzl Inbar es mostrà esperançat amb el recentment desbloquejat procés de pau, que havia estat frenat per l'oposició política, de dreta i ultradreta (aquesta darrera partidària dels assentaments als territoris ocupats). En la seva intervenció el senyor ambaixador també feu referència a la mitificació de l'Espanya de les tres cultures, dient que la convivència a l'Edat Mitjana va ser bastant difícil però aquesta circumstància idealitzada ens pot servir com a mite constructiu en un futur. El nou Rabí Dr. Aaron Katz, a l'hora d'adreçar unes paraules als membres de la Comunitat jueva i de l'Institut de Relacions culturals Balears-Israel, va comentar, profundament emocionat la seva intenció d'aprendre català per integrar-se plenament dins

la societat illenca. Va deixar entreveure la seva preocupació per la situació política a Àustria i finalment definí la religió jueva com una religió d'esperança a l'espera de la vinguda del Messies. Però anem a esmentar algunes dades biogràfiques del nou representant religiós dels creients en la fe de Moisés a Mallorca, Dr. R. Aaron Katz, d'origen argentí, és doctor en història de les religions per la Universitat Hebrea de Jerusalem, Tel Aviv i d'Uppsala-Lund a Suècia. Estudia la carrera rabínica en el Mercaz ha-Rab Kook del 1973 al 1979, ordenat a través del Gran Rabínat d'Israel pels Grans Rabins Xelomó Goren, al cel sia, i Obadiah Josef. Està casat des del 1976 amb una sueca. Del 1979 al 1993 és el Gran Rabí Ortodox de Suècia, membre de la Associació Rabínica Europea i membre de la Federació Sionista. En aquests mateixos anys és inves-

tit jutge especialitzat en dret matrimonial i religiós. Des del 1993 continuà impartint classes de teologia a Israel i essent enviat especial a entitats polítiques i religioses, impartint conferències sobre temes d'ac-

tualitat jueva. Des del 1996 és professor de la Universitat de Berlín, departament de Judaística, on ha impartit cursos sobre Crítica Textual de la Bíblia, Desenvolupament de la Halakha i el Talmud. Ω

Quines són les 20 paraules més utilitzades als anuncis de TV?

Segons un estudi, els 20 adjectius i verbs més comuns als anuncis de televisió, van ser per ordre de freqüència els següents:

1 nou	13 gran
2 bó/millor/el millor	14 sorprenent
3 lliure	15 real
4 fresc	16 senzill
5 deliciós	17 brillant
6 complet	18 extra
7 segur	19 segur
8 net	20 ric
9 meravellós	
10 especial	
11 cruixent	
12 elegant	

PUBLICITAT

ART, LITERATURA I EROTISME (10)

PER MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

Les al·lotes esportistes de Paul Cézanne

Amb intencions lucratives, no per a elles, sinó pel seu club, les al·lotes que formen l'equip nacional de futbol femení australià es fotografiaven totalment nues i agrupades per a fer un calendari eròtic de l'any 2000. Popularment conegudes com les Matildes, aquestes xicotes de cossos elàstics, membres relativament musculosos i rostres de bella fesomia, no dubtaren en participar en tan curiosa, desvergonyida pels més puritans, aventura. Però observant aquesta fotografia de grup que ha donat la volta al món i ha sortit a tots els diaris, la podem comparar, per la seva semblança, amb les banyistes de Cézanne, oli sobre llenç, 208 per 249, que es conserva al Museu d'Art de Philadelphia. Efectivament, heus aquí un altre grup de figures femenines nues, igualment esportives, sobre un paisatge idealitzat. Segons la crítica és el pas d'una situació arcaica i estàtica, amb arrels en el renaixement i el barroc, però que aquí pren aires d'innovació dinàmica, quelcom que es projecte en aquell any 1906 cap al futur i aquest futur, entre d'altres coses, són les "Matildes". Comparau dues èpoques i un mateix esperit. Malgrat que l'obra restà un tant inacabada per la mort del mestre, la composició està pràcticament resolta.

La pintura de Cézanne tenia, com a punt de partida, l'expressió subjectiva amb alguns elements d'abstracció, tot fent servir la tècnica del modelat a través de pinzellades rectangulars. Si el tema de les "banyistes", segons Cézanne, recollia la cultura mediterrània i els records de joventut del pintor, quan es banyava al riu i somniava "venus" amables, la fotografia de les joves australianes ens fa sentir la propera presència de l'aigua, de les dutxes o la piscina, i produeix, pot-

ser, sentiments semblants. Els deixebles i seguidors joves de Cézanne, com consta en la seva biografia, es sentiren força commoguts per aquesta obra que fou exposada el 1907, com a quadre protagonista, a una retrospectiva dins la Sala de la Tardor de París. La dona i la naturalesa. La naturalesa de la dona. Tot plegat era tradició, fantasia, abstracció, pintura complexa i alhora diversa. Paul Cézanne (Aix-en-Provence, 1839-1906) nasqué dins una família burgesa-rural

i el 1870 pintava segons els esquemes de l'impressionisme, exposant obra d'aquestes característiques el 1874 i el 1877. En començar la dècada dels 90 decidí de refer la seva recerca de l'art i trobà la fórmula que era una síntesi del clasicisme francès i del naturalisme contemporani. El 1886 havia mort

son pare i l'havia fet hereu de tots els seus bens. Això li va permetre de poder-se dedicar a la pintura amb més llibertat que abans i la panxa plena. La consagració li arribà amb la seva exposició individual a la galeria Vollard, el 1895 i aquesta, fou reafirmada, a la Sala de Tardor del 1904. Ω

Sa Pobla: cartell polèmic

PER GUILLEM CRESPI PONS

Sant Antoni és vengut,
a fer de boxejador;
no li podem fer honor,
perquè el Dimoni ha vençut.

El nostre ajuntament,
Ens ha escampat uns pasquins,
Vergonyosos, no gens fins,
han escandalitzat la gent.

Les nostres autoritats,
han estat molts atrevides,
que ens hagin espargides
uns retrats tan descarats.

Si no li tenim esment,
a tan renombrada festa,
els pasquins, cosa funesta,
per manca d'enteniment.

Sant Antoni fou temptat,
mai va ser boxejador,
i fou un gran lluitador,
fidel a la castedat.

Innovar-ne certes coses,
potser un bon al·licient,
si no va en detriment,
per fer ses festes més bones.

El cartell, qui l'ha pintat,
potser bon dissenyador;
pels poblers és deshonor,
a la gent, gens ha agradat.

Un home de molt de trull,
fent veure que tot va bé,
emperó jo li diré,
que mos fa més d'un embull.

A n'aquestes jovenetes,
que tot ho han recolzat,
vos diu en Guillem Cremat:
anau-vos a fer punyetes.

Els flocs han d'anar lligats
a ses bones castanyetes;
siau bones al·lotetes,
no digau més disbarats.

Confondre es cul amb ses
tépores
A ningú mai ha agradat,
Per Sant Antoni Abat,
Facem ses coses ben fetes.

Mesclar caragols amb ous,
Germans meus, sí se pot fer,
Però no estaria bé
Sant Antoni amb els bous.

Ha quedat de manifest
Que a la gent ha fet agrura,
Trob que no te alabadura:
Han pixat fora des test. Ω

De sempre la seguretat ciutadana
La desempenyora la Guàrdia UrbanaJAUME ALFONSO I BARCELÓ
DE BARCELONAsón invertides i, amb escreix,
en operacions, més que
rutinàries.

Una Urbana, reivindicació,
A Barcelona, s'ha desfermat,
Perquè, els urbans han
demanat,
Que s'augmenti, llur dotació.

La seguretat no te gaire
importància,
Per l'alcalde i llur regidors,
Que gasten tots els seus suors
A mantenir sa pròpia
militància.

Que s'ha afeblit tal dotació,
Darrerament ho hem
comprovat,
Doncs augmenta la
inseguretat,
En detriment de la població.

El que escatimen en seguretat,
Ho empren en fer sa
propaganda,
I falsa atenció, fil per randa,
Compromet a tota nostra
Ciutat,
Quan els serveis que hem
pagat,
Abasteixen sa política
demanda.

La seguretat, als nostres
carrers,
Esdevé ésser una tasca urgent,
Malgrat que, nostre
Ajuntament,
Embarcat en uns polítics afers,
Adreça l'aplicació dels diners,
A mantenir polític pensament.

Les despeses pressupostàries,
Que la Guàrdia Urbana
exigeix,

Reflexió

Qui cerca una ciutat segura,
Confia en sa Guàrdia Urbana
I sense contemplació demana
Al culpable, passar factura. Ω

L A N O S T R A C U I N A

Boullabaise (Bullabessa)

Olla de peix provençal. Fa anys, era famosa la del restaurant "Los Caracoles", del carrer Escudellers, de Barcelona. De segon, hom demanava pollastre (dels d'abans de la producció massiva) a l'ast (amb foc de llenya) cuit al carrer, al xamfrà de la casa.

Ingredients:

Per a la sopa: caps-roigs, aranyes, congre, rap, llagostins, galeres, cloïsses, calamars, sípia, etc.; ceba, all, porro, tomàquet, fonoll bord, safrà, julivert, bitxo, sal, oli i aigua.

Per al rouille (rovell): tres o quatre dents d'all, bitxo, una molla de pa, dues cullerades d'oli i dos cullerots del brou que farà el peix.

Llesques de pa fregit, per acompanyar.

Preparació:

En una olla amb aigua, es posa a bullir el peix, net, escatat i fet a talls el que calgui, amb una branca de fonoll, una mica de bitxo i un pessic de safrà.

Acte seguit, es fregeix en una mica d'oli, la ceba, el porro i l'all, trinxats; quan comenci a enrossir, s'hi afegeix el tomàquet, ratllat, i el julivert, a trosos. Quan el sofregit sembli confitura, es tira a l'olla. S'hi posa sal i es deixa bullir, no més de mitja hora.

Es fregeix, en oli abundant i no massa calent, el fetge del cap-roig i es posa al morter; després es fregeixen les llesques de pa i es posen en una plata. Hi ha qui opina que no s'han de fregir ni torrar. També hi ha qui el torra (llavors es poden fregar lleugerament les torrades amb un all).

Per fer el rouille, es piquen el fetge, les tres o quatre dents d'all, el bitxo, un pessic de safrà i la molla de pa, mullada en el brou. Quan està picat, s'hi afegeixen dues cullerades d'oli i dos cullerots de brou del peix.

Per servir-la, es posen unes llesques de pa fregit a cada plat, el peix, repartit, i el brou damunt. Cadascú s'hi posa el rouille al seu gust, presentat al mateix morter.

Suquet

Olla de peix que es feia a la barca. Un dels millors plats de l'Empordà (que és quasi com dir del país).

Ingredients:

Una bona escòrpora o un bon cap-roig (també dits polla, rascassa), amb el seu fetge, una o dues patates, una ceba, un tomàquet madur, un grapat de pinyons, un bon pessic de safrà, tres o quatre dents d'all, una galeta Maria, sal, oli i un got de vi blanc o un raig de rom blanc.

Preparació:

En una cassola, a foc viu, es posa un bon raig d'oli i un pessic de sal i s'hi fregeix el fetge del peix. Un cop fregit, es posa al morter.

En el mateix oli s'hi fregeix la patata, tallada a rotllanes, rentada i eixugada, fins que sigui rossa. Llavors s'hi afegeix la ceba, picada ben fina. Quan la ceba també sigui rossa, es baixa el foc al mínim i s'hi posa el tomàquet, ratllat, que també es deixa coure bé.

Mentre, es pica el fetge amb els pinyons, el safrà, els alls pelats i la galeta.

Quan el sofregit ja fa una confitura, s'hi posa el peix, net, escatat i tallat a rodanxes, la picada i un got de vi blanc o un raig de rom blanc. Quan fa una mica que cou, es gronxa suaument la cassola, per diluir la picada sense esmicolar el peix. Es deixa acabar de coure fins que el peix ja no sigui cru.

Peix a la "bruta"

Ingredients:

Barreja de peixos de brou i marisc (escòrpora, nero, rap, congre, gambes, musclos, etc.), tomàquets de penjar, ceba, alls, aigua, oli i sal.

Preparació:

En una olla amb aigua bullint, s'hi tiren uns tomàquets, una bona ceba i una cabeça d'all, pelades, tot sencer. Es deixa bullir sense tapar-la, fins que l'aigua hagi reduït força. Llavors, s'hi tira el peix, començant pel més fort, i un raig d'oli. Quan faci una mica, s'hi tira el més fluix. A mig coure, s'hi tira la sal. Quan sigui cuit, i abans no es desfaci el peix, es treu i es serveix.

All cremat

Olla de peix de la marina del Penedès. Recomanable el de "Cal Peixerot" de Vilanova i la Geltrú.

Ingredients:

Gatina o qualsevol altre peix o barreja, que siguin gustosos, all, pa, patates, pebre vermell, vi blanc, oli i sal.

Preparació:

Es fregeixen un bon grapat d'all pelats, fins que siguin ben foscos i es posen al morter.

Llavors, en el mateix oli, es fregeixen unes patates, tallades a llesques i rentades. Mentre es fregeixen, es piquen al morter els alls, amb una llesca de pa xopada de vi blanc i una bona cullerada de pebre vermell. Quan les patates són fregides, es baixa el foc al mínim i es tira la picada a la cassola, amb un raig més de vi blanc. Acte seguit, s'hi posa el peix, a talls, i es deixa ofegar, fins que el peix ja no sigui cru.

Romescada de peix

La de més al Sud: Tarragona, Torredembarra, Cambrils, etc.

Ingredients:

Peixos assortits (rap, besuc, escòrpora, etc. els millors que es trobin, però convé que sigui peix gustós, sempre blanc), uns llagostins, calamars i/o sípia, musclos, cloïsses..., pebrots de romesco secs (o nyores), una cabeça d'all, ametlles, avellanes, una llesca de pa, ceba, tomàquet madur, un got de vi blanc, sal i oli.

Preparació:

Es posa un raig d'oli i un pessic de sal en una cassola, al foc viu, i s'hi fa daurar la ceba, ben trinxada. Quan té color, s'hi afegeix el tomàquet trinxat i es deixa coure completament, a foc baix.

Mentre, es renten els pebrots o les nyores, se'ls treuen les llavors i s'escalden. Amb un ganivet se'ls treu la polpa, rasant-los sobre la taula, per la banda de dins, i es posa al morter. Es pelen els alls, les ametlles i les avellanes. Es torra o bé es fregeix la llesca de pa.

Tot plegat es posa al morter i es pica, fins a formar una pasta, com més fina millor.

Quan el tomàquet és cuit, s'hi posa el peix a talls i els altres animals, nets, amb la picada i el got de vi. Es tapa i es deixa que faci el xup-xup, sense remenar-ho gaire, per no trencar els talls de peix. Així que sigui prou cuit, s'apaga el foc i es serveix.

Caldereta menorquina de llagosta

És com l'arròs clar, però amb pa sec en comptes d'arròs. Igual de wow!

Cal que la llagosta sigui viva, millor si és acabada de pescar que de viver, millor femella que mascle, millor una de grossa que dues de petites. Gent de bona dent compten un quilo per barba, però entre mig i tres quarts donen per posar el rètol de complet.

La llagosta viva es pot guardar a la nevera, sense que es mori, durant un dia o una mica més, embolicada amb un eixugamans de rus, mullat, sempre que no tingui cap pota trencada; en aquest cas, cal coure-la de seguida. Trencada, quan la vas a buscar trobes la closca buida.

És millor cuinar-la un parell d'hores abans de servir-la, però no més temps, i tornant-la a escalfar, si cal.

Ingredients:

Llagosta viva, ceba, pebrot verd ben tendre, tomàquet, sal, oli, aigua i pa.

Preparació:

Es talla el pa a llesques ben primes i es posa a assecar al sol durant unes hores.

Es posa en un tià (cassola) al foc, un bon raig d'oli amb un pessic de sal. Es pica la ceba i s'hi posa. A continuació, es trinxa el pebrot i s'hi tira. Quan estigui cuit, s'hi afegeix el tomàquet picat i es deixa coure fins que tot plegat faci una confitura. Després, s'apaga el foc.

S'agafa la llagosta pel cap i, amb l'altra mà, se li plega la cua, tot posant-la damunt una safata que reculli bé el líquid que farà. Amb un bon ganivet, se li talla el cap en rodó. Es deixen degotar les dues parts dins la cassola i també s'hi tira el suc que ha fet, abans no qualli. S'hi dona una remenada.

Es trenca una banya de la llagosta, arran del cap. A la base del ventall que fa la cua i té l'anús: s'hi fica la banya pel cap ample, fins que surti per l'altre extrem i es torna a treure, estirant. El budell quedarà net.

Es trosseja la cua a daus i es tira a la cassola. S'obre el cap de la llagosta pel llarg, en vertical. Amb una cullereta, se li treu el fetge, que és groc verdós, i es fregeix en una paella amb un raig d'oli, remenant-lo per a què quedi ben esmicolat. Si és una femella i porta ous, també s'hi fregeixen. Un cop cuit, es tira a la cassola. Es trosseja el cap i també s'hi tira. Cal que tots el trossos de llagosta quedin amb la closca a la banda de sobre. Es mig cobreix amb aigua i s'hi tira la sal. Es torna a encendre el foc i es deixa coure mitja hora, a foc mig. Hi ha qui hi posa un raig de vi blanc i una picada, feta amb unes quantes ametlles, una pela de taronja, un rovell d'ou i una mica de llet. A mi me la van explicar sense picada, a Menorca, i surt bona. Es serveix posant les llesques de pa al fons del plat i els trossos de llagosta i el suc damunt.

Sa tolerància ha entrada

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR - TEL. 971 665 336

El cas que passa a Espanya,
Passa a Irlanda del Nord,
En tenim un gros record,
De sa lluita entaulada.
Sa religió a ficada,
Catòlics i Protestants,
Com una guarda de cans,
S'estiren sa gran tallada.

Rússia un moment cedí,
Petita part de terreno,
I ara aquell xexeno,
Va contra el seu padrí.
Pel fet d'allà sembrar-hi,
Sa religió islàmica,
Per Rússia és una taca,
Que no hi pot consentir.

De moment varen partir,
Els xexenos provocant,
Edificis grans tomant,
Molts de morts varen tenir.
Sa conseqüència incorrir,
Es rus declarà sa guerra,
Anant a ferra qui ferra,
Perseguint a s'assassí.

Per viure en pau sa nació,
Ha de ser molt vigilada,
En cap moment descuidada,
Perseguint a l'infractor.
A tot el provocador,
Que sia fort castigat,
Perquè se vegi privat,
En es fet, repetir-lo.
Si un codi existia,
De veritat contundent,
Per classificar sa gent,
Per s'obra que se faria,

A res no perdonaria,
De res del que es escrit,
En trauriem gros profit,
Molt de jutjat sobraria.

Posar sa pena de mort,
Per tot aquell assassí,
Que no pogués repetir,
Fer-li perdre sud i nord,
Deixaria gros record,
En aquell que ho pensàs,
Se idea canviàs,
Donar-li es passaport.

Pel lladre habituat,
Que viu donant mala vida,
Sa passa la seva vida,
Per estar-hi acostumat.
Un treball assenyalat,
Manejant picó i pala,
Sa feina d'ell fos sa paga,
Per allò que ha robat.

Molta falta avui hi ha
Dins Mallorca de ma d'obra,
Molta de cosa se troba,
Baix s'arbre que és podrà.
Se podria aprofitar,
Emprant sa que és gent tarada,
Que sa pena hagués purgada,
Amb so bon fruit aplegar.
Ho fan tot a l'inrevés,
Es mando que aquí hi ha,
A s'estranger deixa entrar,
Aquest govern de progrés,
Tot sortirà al revés,
En venir es resultat,
Tendrem e llevat posat,
Amb bregues en gros excés.

Almeria deixà entrar,
Uns quinze mil magrebins,
I ells se feren endins,
Per sa feina alleugerar.
Sa pau, de moment reinà,
Però es bony ha esclatat,
En vaga s'han declarat,
I no volen treballar.

En es mando exigeixen,
Sa seva comoditat,
Un jornal remunerat,
Per tot allò que serveixen.
A demés que se mereixen,
Ca seva pel seu estar,

Que el govern los pagarà,
Pels seus treballs que rendeixen.

Nacionalitat espanyola,
Tots ells ben documentats,
Tal com estan ensenyats,
Volen dur sa seva escola.
També de Mesquita nova
Per ells poder anar a resar,
Invocant-se a Al·là,
De dia a tota hora.

Vuit mil en va deixar entrar,
Es govern a dins Madrid,
És un conflicte ben vist
Molts de problemes durà
Això es llevat posar,
Que mos donarà gran pena,
Serà una trista festa
Sa raça voler embrutar.

Damunt un milió i mig,
Tenim de gent aturada
Dos milions de jubilada,

Per treballar amb permís.
El problema decidit,
Se podria solventar,
Però es mando que hi ha,
Confia en s'enemic.

Els governs anteriors
Que han tengut sa decisió,
Han defensat es colors,
D'un modo ben virtuós,
Han fet tots, esforç majors,
Defensant sa seva raça,
Estengueren son llinatge,
A Amèrica per tots racons.

S'espanyol per ser senyor,
Tenir sa comoditat,
A un punt han arribat,
Sa feina los fa pudor.
Aquesta situació,
Los durà mal resultat,
És llevat agra ha tornat,
Per dur-lo al pastador. Ω

Ciutadans Pels Països Catalans

Bernat Joan, al Congrés

"ERC és presenta arreu dels Països Catalans i vol unir tots els ciutadans que estan pels Països Catalans"

"La gent d'ERC està per la República i per l'esperit republicà: no ens pot representar ningú que no hagi estat elegit democràticament. Volem llistes obertes, per garantir una major qualitat democràtica"

"Davant l'espoli econòmic a què ens sotmet l'Estat espanyol, ERC reclama un Concert Econòmic per a les illes Balears i Pitiüses"

"ERC és l'únic partit que té mans lliures per plantejar un canvi substancial a les illes i al conjunt dels Països Catalans"

"Durant la II República es va suprimir el Senat espanyol, ara serviria de ben poca cosa una reforma d'aquest dins els límits que imposa la Constitució"

"Els senadors haurien de poder defensar els interessos del nostre país en una cambra on els representants de cada territori formassin grup amb independència del partit del qual formin part"

"Els representants dels Països Catalans sota tutela espanyola haurien de tenir capacitat de vetar les decisions parlamentàries que afecten el nostre territori i que siguin perjudicials per a la nostra integritat humana i territorial enteses en el seu sentit més ampli"

Josep Serra, al Senat

Mans lliures!

Vota

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 4.000 PTS (24,04 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**